

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 34 Tel. South Boston 52015.

South Boston, Mass., Rugpiūtis (August) 23 d. 1918 m.

Metai V.

LIETUVOJE REVOLIUCIJA.

Talkininkai visur pergaletojai.

Amerikonai jau nušauja į vokiečių žemę. Kaizeris nori apgauti savo žmones taiką siulydamas.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

AMERIKONAI JAU PASIEKIA VOKIEČIŲ ŽEMĘ

Visi prirodymai nurodo, kad gen. Pershingo pirmos Suv. Valstijų armijos vadas padarė pradinį užpuolimą ant Vokietijos ir jau šiviai siekia vokiečių žemę.

Jau vokiečiai gavo truputį pamėginti amerikonių, kada jie perėjo Lorraine ir paimė kaimą Frapelle, nuo kurio mažiau kaip penkios mylios ligi vokiečių žemės sienos. Jau vokiečių žemę pasiekama su Amerikos laukinės artilerijos armotomis. Reikia laukti žinių, kad amerikonių kariuomenė tuojau bus pasiekus vokiečių žemę.

LIETUVA REVOLIUCIJOS UGNYJE.

Lietuviai sukilo prieš Vokietijos kontroliavimo plenus.

Jau mes turėjome progą skaityti iš Lietuvoje išeinančių laikraščių, kad tenai geras gyvenimas, visi viso ko pini, visi visu kuo patenkinti. Vienok tikrenybės tose žiniose nėra ir nebuvo ir nebus, kuris išeis iš po Vokietijos cenzoriaus plunksnos ir kad taip nėra, tai pažūdija ir paskutiniu laiku pranešimas, kad Lietuvoje revoliucija.

Štai žinėlė. "Amsterdam. Rugs. 19 d. Lietuvių Dietas, suig atėjusių čionai į ranešimų, umaf sukilo prieš Vokietijos plenus, kad buvusią Rusijos provinciją užgriebtį prie savo valstybės. Protestas pasiūstas gen. von Ludendorff, ir protestuojama prieš paskirimą vokiečių karaliaus be pritarimo Lietuvos žmonių.

Pakėlimas (suplenavimas) revoliucijos yra protesto balsu.

VEDUSIEJI VYRAI BUS IMAMI KARIUOMENĖN.

Nėra abelno paliuosavi-

mo vedusiųjų vyrų, kuri padarytas karės Departmento parengimuose del išplėtimo drafto (ėmimui) metų, sekretorius Baker pasakė, kalbėdamas apie naują bilių. Jis pabrūkė, kad dalykas apie vedusius vyrus neteisinau nustatytas ir vedusieji vyrai, kurie neužlaiko šeimynos ir kurie nėra užimti naudingų darbu bus šaukiami.

"Yra daug vedusių vyrų šalyje, kurie privalo eit ir kariauti laisvai, kaip pavieni vyrai", sekretorius Baker pridėjo.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

ŠAUKIA 5709 VYRŲ.

Washington, 18 Valstijoje reikalaujama Provost Marshal gen. Crowder paprupinti 5709 baltų užsiregistravusių vyrų pradinės (grammar) mokykles mokslo abelnai militarinei tarnybai. Vyrai turės buti paimti rugsėjo 6 d. Liuosnorių užsirašymas prasitęs iki rugpjūčio 26 d.

Vsi šitie vyrai bus pasiūsti į mokyklas arba į lavinimo centrus mokyti tarnystos specialėse šakose. Galės dar pasirinkti sau patinkamą šaką.

Massachusetts valstijoje priėmimui vietos paskirtos sekančios.

Wentworth Institute, Boston, Mass.,

Franklin Union (Institutas), Boston, Mass.

New Hampshire valstijoje paskirta New Hampshire College, Durham, N. H.

Lietuviai mokinesį ir baigę Grammas school, o yra ėmimo į kariuomenę metų ir esantieji pirmoje klesoje turėtų pasistengti pastoti liuosnoriais į šį šaukimą, nes čionai bus daugiau lavinami įvairių technikos ir k. dalykų, reikalingų prie karės vedimo ir bus mokyklose mo-

komi. Nepraleiskite geros progos.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

VOKIEČIAI PLENUOJA TAIKĄ.

"Taika prieš kalėdas" buvo apkalbama teutonų kaizerio konferencijoje Vokietijos kariuomenės stovykloje ir sulg pranešimo Amsterdamo Daily Express korespondento, kad buvo ta me reikale išleistas oficialis pranešimas iš Berlyno.

Taikos ofensyvas tuojau turi buti pradėtas Centralių Valstybių. Principialis tikslas busias, kad parodyti žmonėms Vokietijos ir Austrijos - Vengrijos, kada Alijantai atsisakys ant paduotų sąlygų taikytis, tai busią nuspręsta ir žmonėms prirodyta, kad talkininkų tikslu yra Centralines Valstybes sunaikinti. Toji shema daroma tam, kad sutvirtinti žmonėse greitai gestanciją karinę valią ir sutvirtinti juos karės vedimui dar vieną žiemą.

Iš Berlyno oficialiai taipgi pranešta, kad Austrijos didysis kunigaikštis Karolis yra Lenkijos karalium.

Vokietijos laikraščiai nepatenkinti esą, kad laukiamose Teutonų sąlygose esą įeina Belgijos evakuacija.

Toliau esą nutarta toje konferencijoje suvienyti Austrijos ir Vokietijos armijų vadovystę į Vokietijos rankas. Turkija ir Bulgarija yra kviečiamos taipgi įduoti jų armijomis komandą Vokietijos vadovavimui.

Vokietija, sulg korespondento pranešimu, nepritarė Austrijos reikalavimui kad Lenkija būtų autonominė, bet suvienytą po Halsburgų karūna.

Taipgi nutarimas padarytas kaslink rytinių užkariuotų teritorijų. Wurtemburgo princas, pranešta, pa-

rinktas karalium Lietuvai, o Vokietijos general-gubernatoriai kad but insodinti Liflandijoje (turbūt kartu su Kurlandija) ir Estonijoje.

Kunigaikštis Mecklenburg parinktas ant Finlandijos sosto.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

PREZIDENTO WILSONO ATSIŠAUKIMAS Į ANGLIŲ INDUSTRIJĄ GELBĖTI KARĘ LAIMĖTI.

"Gyvuojanti anglies stoka reiškia žymų pavojų, koks kuomet nors galėjo gyvuoti — ir reikalauja greito ir energingo darbo operatorių, taip anglekasių.

Be atsakančio anglies ištekliaus mūsų karės programa bus suvėlinta; mūsų karės spėkų veikimas Prancuzijoje susiaurintas; mūsų kareivių gyvybė be jokio reikalo atsidurs avojun, gi jų sunkenybės padidės, gi daugel namuose žiema bus nepakenčiama.

Gera suprantu, kad rekrutavimas žymiai praretino jusų eiles, kaip lygiai savanoriai armijon įstojimas, taippat persikėlimas į kitas karės pramonės. Tasai neparankumas gali but aplenkta ir reikalinga anglies kiekybė gali but iškasta to nepaisant, jei kiekvienas užsiimęs toje pramonėje, pradėjus augščiausiu viršininku ir baigus vaiku, atliks kuodaugiausiai darbo, dirbant kasdien pilnas valandas.

Operatoriai dabar turi but labiau uolesni, kaip kituomet, idant valdyba būtų kuoišnašiausia, darbo sąlygos kuogeriausios, teisingas apsiėjimas su visais taip, idant kiekvienas anglekasis skyrium turėtų kuogeriausią progą dirbti kuogeriausiose sąlygose.

Anglekasiai privalo eiti

darban kasdiena, išėmus laikai svarbias kliutis, ir privalo pasidinti kasyklose pilnais, kaip taipat tuo metu kasyklose pagaminti kuodaugiausia anglies. Kiti darbininkai kasyklose ir prie kasyklų privalo taippat dirbti ir uoliai dirbti, taip kad anglekasio darbas jokiu budu nebutų trukdomas.

Tas tai tuo labiau reikalinga pradėjus nuo dabar, kadangi jusų eilės dar labiau gali but susiaurintos draftu, kurs paims iš jusų eilių armijon dar daugiau darbininkų, butinai reikalingų kalnakasio užsiėmimė.

Tie visi, katruos palies draftas, bet butinai anglekasykloms bus reikalingi, bus paliuosuoti nuo kareiviavimo ir jų patrijotinė pareiga die to prisitaikinti. Gi jų prietelių ir kaimynų pareiga už tai juos gerbti.

Vienatinis darbininkas, kurs užsitarnauja savo kaimynų pasmerkimą, yra tas, kurs nenori panaudoti savo pastangų dabartiniam kritiškam laike, bet ne tasai, prie kurio pritaikinta paliuosavimas nuo kareiviavimo, bet kursai dirba regulieriai ir uoliai, kad padidinti anglies išteklį.

Didelis uždavinis yra atlikti. Patys vieni operatoriai su valdyba negali to atlikti, nei negali to padaryti vieni anglekasiai. Tik darbuojanties su stipriu pasiryžimu gali prašalinti svarbiausias kliutis karės laimėjimui.

Su pilnu pasitikėjimu atsiliiepiu į jus, idant jus paimtumėte ant savo pečių užduočių išprodukuoti reikalingą anglies kiekybę. Esu tikras, kad apsiimsite tai padaryti ir atliksite, gi taip elgdamies išpildysite tarnybą lygiai brangią, kaip tarnyba apkasuose, ir nuo visos tautos apturėsite didelę padėką.

Woodrow Wilson".

JAPONIJA NERAMUMAI.

200 užmštų sukilime. Žmonės muša kareivius demonstracijoje prieš augštas ryžių kainas.

Iš Tokio pranešama, kad 200 žmonių žuvo per "ryžinį sukilimą". Daug namų sugriauta.

Korespondentas sako, kad Japonijoje yra gana daug ryžių, bet pasipelnytojai juos turi, kad nepriversti valstybę kontroliuoti kainas.

Keliose vietose buvo pašaukta kariuomenė ir keliose vietose įvyko kraujo pra-

liejimas susirėmime kariuomenės su didžiuole minia.

Iš Tokio telegramoje sakoma, kad minia gatvėse šaukia "karė iš ryžių pasipelnytojams". Vienas susirėmimas įvykęs tarpe kareivių ir biurio iš 30,000.

Padegėjai padegė Nagoya Suzunki ofisus Kobe, kuomet kareiviai įsimašė malšinti štikais. Daug žuvimų pranešta. Maizeru, Kura ir Oska sukilimai gana dideli ir išsiplėtę.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

IŠPANIJA PASIUNTĖ ULTIMATUMĄ VOKIETIJAI.

Alfons'as grasina užgriebtį iplaukiančius laivus už kvieną ispanų laivą, nuskan dintą laivą.

Iš Londono pranešama rugs. 19 d. Ispanija pasiuntė ultimatumą Vokietijai, kuriame grasina užgriebtį iplaukiančius laivus už kvieną ispanų laivą, uskan dintą U—bot'ų.

JAPONAI PRIE NIKOLASKOJE.

Japonų kintogentas jau pribuvęs į Nikolaskoje ir ke liauja į Usuri.

Čekų-slavų kariuomenė jau išsiūsta yra į Charbiną Kinijos geležinkeliu.

Usurijos fronte priešojos pajegos siekia ligi 100,000 kar., arba ir kiek viršaus.

Bolševikai ir austrai-vokiečiai aiškiai nustebę atvykimu talkininkų kariuomenės ir skaitmuo pabėgimų iš jų armijos išaugo.

JAU BILIUS APIE ĖMIMĄ NAUJŲ VYRŲ Į KARIUOMENĖ SVARSTOMAS.

Rugs. 19 d. Kongresa prisirengė greitai užtvirtinti naują vyrų pajegos įstatymą įstatimdavystės keliu, praplėčiantį draft'o metus nuo 18 ligi 45 metų. Šitas bilius rišasi su Amerikos militaria programa, kurią gen. March yra pasakęs Militariam Komitetui Atstovų Rumo. Plenai rišasi su laimėjimū karės 1919 m.

Kaip Atstovų Rumo komitetas pradėjo darbą svarstomo biliaus, po išklausymo kalbų gen. March, sekr. Baker'io ir Provost Marshal gen. Crowder'io, tai Senatas atidėjo į šalį vasarines vakacijas, kad pasiėmus taip-gi prie darbo. Manoma, kad bilius Kongreso bus svarstomas pabaigoje šios savaitės.

Del Lietuvos Atstatymo

I. DAR PRIE LIETUVOS ATSTATYMO KLAUSIMO.

"Sandaroje" buvo minėta apie Liet. Atstatymo B-vės ateities darbus arba, geriau pasakius, suteikta sugestijos pačiai B-vei ir nurodyta kurlink ji turėtų eiti. Tai labai geras dalykas, nes svarstymas ir užmetimas plačių pamatų arba įšėkiojimas veikimui kokiam nors įstaigai vis didesnio ploto, kad plėsti veikimą, tai labai sveikas apsiereikimas. Sveika organizacija, sveikas nesutinęs žmogus juk ir privalo įšėkoti sau daugiau erdvės ir turi jos surast tiek, kiek bus reikalinga jo gyvenimui. Šita tiesa yra reikalinga aprubežiuot tam tikruose atsitikimuose, bet lig tu rubežių, kad vieno keno gyvenimo besiplėtimu nebutų daroma skriauda kitam. Daug didesnis atsargumas reikalingas prie tautų, valstybių besiplėtojimo gyvenimo, nes jis gali greičiau kam nors kenkti beplėtodamas savo ekonominę galybę. Juk ir šios karinės prieštastys kyla iš ekonominio išsiplėtojimo Centralių Valstybių. Ir todėl mus, lietuvių, tiksluose privalo but padėtas rubežius.

Aš tuom nesakau, kad lietuvių turi atsisakyti visiskai nuo plėtojimo savo ekonomini galių užsienyje. Taip butų neprotinga kalbėti, bet tik sakau, kad tas plėtojimas savųjų galių svetimose rinkose, svetimuose plotuose nebutų kenkiantis to krašto interesams. Ir mums šalis negins savo pramonę steigti arba pirklyba vesti, jeigu toje šalyje nėra tokios pramonės ir pirklybos ir musų prisidėjimas tą šalį pakelia — tuomet tai mes užprašyti svečiai.

Bet tai užsienis ir čia reikalauja su užsieniu. Mano tikslu yra pakalbėti apie Lietuvos atstatymo reikalą ir mus, Amerikiečių, rolę tame darbe.

Atstatyme Lietuvos Amerikos lietuvių gali ir turėtų sušėkti didelė rolė. Ypač ekonominiams šalies atstatyme. Dvasiniame darbe, politikoje Amerikos lietuvių, žinoma, neturės tiek svarbos arba jei turės, tai vėla tik iš medžiaginio atžvilgio — parems vieną ar kitą politinę akciją pinigų, pridės kaštų išleidimui knygos, įsteigimui kokios nors įstaigos ir t. p. Toliau šito Amerikos lietuvių vargu bau pažengs, nes čionai mes neturime pajėgų (dvasinių), kurios butų taip augštos, kad jau Lietuvoje galėtų geriau ką nors atlikti už vietos lavių ir mokytojų inteligentiją. Bet daugelis iš musų tiks tik į mažesnius darbus ir galės gerai nešt pilietiškas pareigas lokales valdžios tarnybeje. Tai gi mums apie politiką daug galvos kvaršyti taip pat neišpuola, kaip lygiai ir apie didelių išėnimų ir musų šalies dvasinį lobį. Bet užtat mums palieka plati dirva ekonominiame šalies gyvenime.

Musų šalies žemdirbystė yra pamatu visos šalies gyvenimo ir pamatu įvairios, musų šalyje besitveriančios pramonės. Lietuva turi gerą, derlią žemę ir labai puikų žemdirbystei klimatą. Vargu kita šalis tame geografiniame padėjime turi tokį tinkamą klimatą ir visas žemdirbystei reikalingas aplinkybes. Rusijoje, tame pat augštume jau klimatas prastesnis, Vokietijoje, Danijoje ir k. j vakarus, nors žemdirbystei sąlygos geros, vienok vistiek prastesnės, žemdirbystė daugiau iškašėjų nešanti, nes oras perdrėgnas tai žemė nederli taip, tai persausa, tai dar daugiau ko truksta. Šalyje žemdirbystės Lietuvoje eis su geromis pasekmėmis sodi-

ninkystė ir daržininkystė. Prie jų dar prisidės bitininkystė, žuvininkystė (upėse, ežeruose, pruduose), gyvulių ukis (arkliai, mėšai raguočiai ir k. gyvuliai), vištininkystė, kralikų ukės, ir k. žvėrelių, nuo to viso nesiskirs pienininkystė, (reikia patėmyti svarbų dalyką, tai kumiso dirbimą) ir su ją surišų produktų išdirbimas (surių, sviesto, varškėių ir t. p.). Pagalios javų ukis. Šitie visi užsiėmimai musų šalyje natūraliai, bet pirmiau nebuvo išvystyti lig reikalingo laipsnio. Šalį atstatant į juos reikia dėti kuodaugiau svarbos, nes šias musų šalies ukes pavesdu intensyviai ir visos šalies ukis pakils ir tuomet bus pamatu pramonei ir pirklybai patiestas.

Jau šiandien žemdirbystę reikia suprast kaip savo rušies pramonę, kurios fabrikas — vieta žemė. Pramonėje taip žemdirbystėje reikalinga: kapitalas, darbininkas ir jau mokytojas arba ukininkystėje išsilavinę, mokyti žmonės. Kapitalas reikalingas kad įtaisyti įrankius, atitaisyti žemę, užvedimui ukės. Darbininkas — atlikti darbai, kaip savo jis locnatriusą įdės, taip jis dirbs ir su pagalba įrankių. Bet ukiai intensyviai vesti nepakanka vien darbininko triuso arba užvest mašinas, bet žemdirbystė yra savo rušies mokslas ir todėl reikalingi žmonės mokyti prižiūrėjimui žemdirbystės vedimui ir kartu jie butų kaip ir "efficiency" taryba, kurios užjūroje butų žemdirbystės tobulinimas ir produktyvškumas. Beto žemdirbystėje reikalinga daug įvairių tyrinėjimų padaryti, ištyrimų ir t. p., kad atidaryti gamtos paslaptis ir užkariauti ją savo naudai.

Intensyviam ukio vedimui reikalinga žmonės su patyrimu žemdirbystėje arba su agronomijos mokslu. Lietuvoje augštojo mokslo agronomų gali but yra pakankamai. Bet visur augšto mokslo vyrų pristatyti neturime ir nėra reikalo — reikalingi tuomet žemesniojo mokslo žmonės, tik žinoma, lavinasi toje pat srityje. Šitokių žmonių galėtų duot Amerikos lietuvių kolonija, nes šioje šalyje yra mokslainės, ypač vidurinės, kurios konstruktorius parengia ant ukų. Tokių žemdirbystės mokslainių Amerikoje yra kone kiekvienoje valstijoje po keles ir sužinoti apie jas nėra sunku, nes visuomet suteikiama į paklausimus plačios informacijos. Del žemdirbystės mokyklų reikia kreiptis į valstijos buveinę ("capital"), į Agrikulturos departamentą (Agricultural department).

Tai gi čia ir patartina mokslo įšėkančiai jaunuomenei kreipti savo domą ir stoti į agrikulturos mokslaines.

Bet žemdirbystės šalyje lavių žemdirbių dar reikalinga yra ir kapitalas, kurio gana didelė dalį gali sudaryti Amerikos lietuvių kolonija. Šitasai darbas, rengimas Lietuvon renkiamojų kapitalo, gali but lengviausiai atliekamas amerikiečių, nes kapitalo pas Amerikos lietuvių yra, reikia tik tai jį surinkti. Gerą darbą, tuo žvilgsniu atlieka tie, kurie organizuoja Lietuvos žemes Banką, arba deda savo pinigų į Lietuvos Atstatymo B-ve. Bet tik šis darbas turėtų buti dar daug plačiau išplėstas ir vedamas. Reikia atminti tai, kad šiandien prie geriausių norų, prie didžiausių pastangų, bet be kapitalo, tai nei Lietuvos žemdirbystės neatstatysime nei abelnai šalies gerbuvio sutverti nebus galima.

Kas pasakytą apie žemdirbystę, tas mažais išėmimais jau pačio skaitytojaus supratimu galimu padaryti, reikia pasakyti ir apie kitas šalies ukės šakas. Visoms ukės šakoms užvesti reikalinga kapitalas, triusas (darbininkai) ir pagalios dar mokyti ir patyrę žmonės.

Amerikos lietuvių ir turėtų dabar atkreipti į tai ir jau dabar rengtis visas žinomas ukės šakas, tvirti, arba atnaujinti reikalingas, ruošti atstatyti savomis pajėgomis arba prisidėti, prigėlbėti. Ne tik turėtų rūpintis atstatyti, o podraug suteikti ir žemesnio arba vidurinio laipsnio lavių darbininkų.

Viktoras.

Šis-tas apie musų politiką.

Prisieina rašyti jau šis-tas apie musų politiką. Rašau šį rašinį tuom, kad "Sadnaros" skaitytojams nušvesti dalykus aiškiau.

Politika ir politikė. Pas mus sandariečius tik politikė, o ne politika. Kad geriau įsitikrinti, tai čia nurodysiu eilę faktų.

Rimta politika bus tokia, kuri pilnai išlaikoma nuo pradžios ligi galo ir visuomet remiama vienos dvasios argumentais. Tautininkas - demokratas turėtų visados politikoje dalyvaudamas savais principais vaduotis, o jeigu tokių neturi, tai juos nusistatyti. Nėra ir negali but rimto politiko ir visuomenės veikėjo, kuris prigulėdamas prie kurios nors partijos susidurdamas veikime nežinotų savo srovės principus, savo srovės veikėjus ir nesiremtų. tos srovės paliktomis tradicijomis. Mes tautininkai - demokratai, turime gana turtingas savas tradicijas: "Aušros", pradėti, o "Varpo" galutinai užbriesti musų tikslai, idėjos ir auklėtos gana žymių musų tautos vyrų, vystytos Lietuvoje gana plačiai spaudoje "Vilniaus žiniuose", "Lietuvos žiniuose" ir "L. Ukininke", ir k., o taip-gi čia Amerikoje turėjusios gana žymę dalį pasekėjų ir žymių veikėjų ir dar šiandien tulų iš jų palaikomos, ir pradėta organizuoti tą visą artimą mums liaudį, tų idėjų didesniame parėmimui ir plėtimui, kaip auklėjimui. Jau mes turime gana didę žymę padarę gyvenime. Lietuvos pastarųjų metų, laisvei apsiereiškus Rusijoje, pakilo ir-gi naujos organizacijos musų idėjomis besivaduojančios ir tą pat kelią su mumis eėjusios. Tai "Santara", tai jos vedamos d-jos ir Santaros partijos kontroliuojamos įstaigos. Ir rodos didžių abejojimų principuose negalėtų buti, o esant principams negali but ir, abelnai, tokio svyravimo politikoje.

Vienok prigimimas ne visų lygus: jausmai skirtingi žmonių, protinės pajėgos, išrokavimai, gabumai — kas žmogus, tai kiti. Ir musų srovei plėtojantės ne visi lygiai jausdami vieno ar kito dalyko pareikalavimą, ne vienų protinių ir dvasinių gabumų, turėdami ne vienus ir tuos pačius išrokavimus negalėjo visi atsekti prie Santaros Rusijoje. Pakėlėse paliko ir kitais keliais-keliukais nuėjo, nuėjo įšėkoti to, kas jų išrokavimu geriausia gali but. Tenai apie partijas yra kitokis supratimas, kaip kad čionai: jeigu esi partijos žmogus, tai jau ir tokiu visame turi but ir principus sergėti, ypač veikėjas, nenori sergėti, tai, brolau, tuoj nurodys, pasijieškok kitą partiją. Ir tuojau reikia nepataikantiems į partijos principus pasijieškoti. Vienok pas mus yra vėla kitaip: aš tol stovėsiu prie tos partijos, kol mane neišmes, o aš kiki-

(Seka ant puslp. 7-to).

Albinas Rimka.

Visuomenė ir Politika.

(Tąsa iš pereito numerio).

randa dirvą ir sąlygas, kame bendrus savo reikalus jis gali aprupinti išvien ir bendrai su kitais, kame jis jaučiasi ir yra lygus visiems kitiems žmonėms.

§. 2. Visuomenės grupės bei klesos ir jų svarbiausios žymės.

Žmogaus ir visuomenės gyvenime yra reikalų ir dalykų, kurie, apskritai imant, priklauso ir yra bendri visiems žmonėms, visai žmonijai. Tokie visiems žmonėms bendri reikalavimai yra: valgis, gėrimas butas, savęs išlaikymo instinktas ir iš to išėinąs lytiškų susiėsimų instinktas, intinktas arba noras daugiau sužinoti ir t. t. Bet kadangi žemės paviršius nėra vienodas ir nuolatiniai bei tiesioginiai santykiai "visų su visais" nėra galimi, — nes įvairiose vietose žmonės gyvendami skiriasi savo kalba, budu, papročiais, reikalavimais ir t. t. prie tam dar del tolimo ir kt. negali nuolat susieiti, — tai ir šiems bendriesiems reikalams aprupinti žmonės savaime spiečiasi į mažesnes ar didesnes grupes, k. a. šeimynas, sodžius, valsčius ir apskričius, apygardas; toliau tautos ar valstybes ir valstybių ar tautų sąjungas. Šitos visos grupės ir sudaro tai, ką mes vadiname visuomene (žiur. §. 1.).

Bet be šitų visuomeninių grupių, kurios rišasi bendriems savo reikalams patenkinti, kiekvienoje normalėje visuomenėje — valstybės, tautos, apygardo ir tt., yra dar tokių grupių, kurios skiriasi nuo visuomeninių grupių tuo, kad pasižymi ir visą laiką atskirai laikosi savo ypatingiems reikalams aprupinti. Pavizdžiui, dvarininkai, valstiečiai, kunigai, samdininkai ir kt. vis tai atskiros grupės, nes josna priklauso tik tam tikra apskričio, valstybės, tautos gyventojų dalis, kuri, savo keliu, vėl gali buti sutinkama kituose kraštuose, kitose valstybėse, kitose tautose. Šias grupes mes galime vadinti visuomenės grupėmis, lygiai, kaip mažus kudikius vadiname žmonių vaikais.

Visuomenės grupės paprastai vadinama luomais ir klesomis. Tai du žodžiai, šiandien jau įgiję beveik vieną ir tą pačią prasmę. Nes luomas savo tikrą reikšmę ir turinį turėjo tik seniau, kol žmonės pilietiskose teisėse buvo nelygūs, arba šiandien tose valstybėse, kur visų žmonių lygybės prieš įstatymus dar nėra. Kol kunigas, dvarininkas, pirklys ar kt. už tuos pačius prasižengimus teisme baudžiamas vienaip, o ukininkas, amatninkas, samdininkas — kitaip, tol galima kalbėti apie kunigų, dvarininkų, pirklių, ukininkų, amatninkų, samdininkų luomus. Bet kaip tik visi tie žmonės prieš įstatymus sulyginti ir politikos bei visuomenės gyvenime turi vienodas teises — tuojau jų grynai luominė — jei norite — dvasinė ypatybė prapuola ir liekasi vien ekonomine grupe arba klesė. Ir šiandien mes jau didelės klaidos nepadarome, jeigu pramonininkus ir dvarininkus pavadiname klesa, o samdininkus-darbininkus — luomu, nes, apskritai imant, juridiskai (prieš įstatymus) jie visi yra lygūs ir skiriasi tik savo ekonominiu padėjimu. Net ir kunigų luomas šiandien vis ir vis labiau virsta grynai ekonomine grupe, t. y. klese, nors savo padėjimu bei pašaukimu kunigija, rodos, turėtų priklausyti visoms klesėms ir pasilikti tik tai luomu.

Bet kaip visuomeninės žmonių grupės nepasitenkina naturalėmis, vien geografinjos principu paremtomis organizacijomis ir šale komunalių bei valstybinių organizacijų turi dar tikybines, tautines ir kt., kad tuomi geriau savo reikalavimus bei troškimus patenkinti, tai ir luomai bei klesės organizuojasi į sektas, partijas ir kt. Kaip tik kokios nors vietos žmonės pajunta reikalą tolimesniu savo gyvenimu iš anksto,

rupintis ir pagal tam tikro — geriausio ir naudingiausio plėno jį tvarkyti, tuoj jie iš savo tarpo išskiria arba iš šalies paprašo tam tikrus žmones, kurie viską turi vesti ir jų bendruosius reikalus aprupinti. Tuojau atsiranda geografijos bei etnografijos pamatais paremtos organizacijos (valsčiai, parapijos, valstybės), jų vyriausybės ir kt. Mes tuomet juos jau galime vadinti susipratusiais žmonėmis, susipratusiais piliečiais, susipratusiais tautiečiais ir tt. Lygiai tą pat reiškia ir partijų bei amatinių draugijų atsiradimas. Kaip amatinė (profesionalė) draugija taip ir partija visuomet yra mažiau ar daugiau klesinė organizacija ir jos esybė reiškia tik tai, kad tam tikrame luomet arba klesėj jau atsirado žmonių, kurie aiškiai supranta savo bei savo draugijų padėjimą ir santykius su kitomis visuomenės grupėmis ir pasiryžę yra ateities gyvenimą samoningai tvarkyti — ir taip, kad patiems butų kuo didžiausia nauda. Rods, yra politikos partijų ir grynai luominių organizacijų, kurios savo veikimo programa apima beveik visas ir visų žmonių gyvenimo sritis. Bet šitas apsiereikimas, kur jis įvyksta, rodo tik tai, kad jie jau spėjo suprasti visą gyvenimo bei jo tvarkos painumą ir pamatyti, kad nors kiekvienas luomas arba klesė turi savo ypatingų ir net kitiems priešingų reikalų, bet kad jų racionalis ir tikras patenkimas yra galimas tik sąryšyje su bendruoju žmonių kultūros bei technikos tobulėjimu. Vienok net ir tokiai idealiskai "viską apimančiai" politikos partijai arčiau prisiziūrėję mes pamatysime, kad, šale jos programos platumo, racionalumo ir nuoseklumo, visgi ji turi daug žymių, kurias išduoda ją esant luomine arba klesine organizacija — pors ir nevisai siauroje prasmėje (pavizdžiui, keletas savo ekonominiu padėjimu artimų luomų ar klesų gali turėti tik vieną politikos partiją, k. a. visi tie, kurie gyvena tik iš savo darbo, nors patsai darbas nevienodas — ukio, fabriko darbininkai, smulkieji amatninkai ir tt.). Rods, buna organizacijų, kurios apsiereizę keletą bendrų obalsių, nudažytų gadynės žymėmis, vadina save visų žmonių arba visos tautos politikos partijomis. Bet tai yra arba visuomeninės, nieko bendra su ekonominiams žmonių reikalais neturinčios organizacijos — maž-daug tos pat rušies kaip ir grynai kult-

MANO PASAULIS.

Žinau aš, drauge, pasaulį didį,
Pasaulį gražų, pasaulį tyrą,
Kaip šviesų rytą, kai gėlės žydi
O skaidrios rasos nuo lapų byra.

Ten plačios lankos, — žiedai liuliuoja,
Ten skambūs gojai, — upeliai šnera,
Tenai padangės rimčia alsuoja,
Tenai taip šviesu, ramu ir gera.

Paimki drauge, tu rubą skaistų,
Priseki baltą lelijos žiedą,
Kad siela meilės aidais užkaistų,
Kur mano grožio pasaulį gieda.

Tada išėiki, kai aušta rytas
Ir perlais sagsto lankas rasotas,
Tai plauksim mudu į nematytas
Puikaus pasaulio šalis svajotas.

Pamiršim visa, kas juoda, žema,
Pamilsim saulę, aukštybių plotį, —
Ten didžios mintys ramybėj gema:
Ten atgimimo versmių ieškoti.

O kai išvysim kelionės galą,
Kad glaudžia žiedus gamtos grožybės,
Nusvirus saulė jau gėsta, šala,
O siela geidžia didžios ramybės,

Nulensim galvas... Tyliai užėję
Ant aukšto kalno, rankas ištiesme,
Pagerbė didį šviesos Davėją.
Pabaigsim butį padėkos giesme.
Petrapilis X. 1917.

("Liuosoji Valanda").

A.L.T. Sandaros Reikalai.

KUOPOMS SVARBI ŽINIA.

Kuopos!
Jau organą Sandarai įsigijus ir jam esant ir vedant visą Sandarą esantį judėjimą, specialiai jam rūpinantis tik Sandaros reikalais, jos kuopų reikalais, jos narių reikalais, Sandaros skelbiamų idėjų reikalais ir organo tuomet likimas yra organizacijos rankose, jos narių rankose.

Šiandien laikraštijos apskritai padėjimas sunkus. Laikraščiai mažina savo puslapius, keičia savo prenumeratą arba veidą agitaciją kuosmarkiausiai. Štai jau ir įsigyvenę laikraščiai, kurie turėjo didelį burį skaitytojų, o jau pajuto šiandienio gyvenimo našta ant savo pečių ir taipgi į gerbiamus skaitytojus atsiskaukė pagelbėti. Tuo labiau "Sandara" dar jaunas laikraštis, laikraštis partijos, jaučia tą sunkumą.

Atminkite, kad ši vasara mus užklupo neprisirengusius, kaitros, pradžia organizavimosi ne mažai kenkia. Organizacija nėra įsibėgus savo gyvenime, nėra disciplinos, nėra jauslos prieš savų principų, savo idėjų, savųjų įstaigų, nes tokią jauslą reikia išauklėti metų metais, reikia giliai įauklėti principai žmonių širdyse ir jausmuose, kad sulig jų visados būtų elgiamasi ir del jų principų ir partijos dirbama. Mes tai norime padaryti, bet taip greitai nėra galima — tie dalykai ne mėnesiais nusistato, bet metais. Tat atminkite, kad organo gyvavimo ši vasara labai sunki.

Mes turime kentėti dar ir del mūsų priimtąkų neapsižiuojimų. Kadaisie pirmininkas Sandaros, rodos F. Kibartas, čarterį pametė, tat mes neturėdami čarterio originalo negalėjome gauti nei paliuosavimo nuozonų mokesties už laikraščio siuntinėjimą. O tai didelis apsunkinimas. Reikia laukti ir gauti vėla kokiū būdu antrą čarterį. Taip-gi vertimai į anglų kalbą nemažai kenkia, kaip į laikraščio turinį, taip darbe ir išlaidų bereikalingų daro. Darbininkai vėla-gi reikia apmokėti brangiau, nes gyvenimo sąlygos ir iš jų daugiau reikalauja, spaustuvės medžiaga taipgi daug brangesnė, popiera taipgi brangesnė. Žodžiu, visos sąlygos mums sunkėja ir todėl reikalinga, daugiau iš kuopų paramos, o taip-gi iš narių. Pas mus dedama visos pastangos, kad palaikius organą, nes tikimės, kad praėjus vasaros kaitroms prasidės ir kuopose darbutumas ir tuomet prasidės organizavimas ir intensyvus darbas.

Taigi, kuopos! imkitės darbo ir stengitės visus narius paraginti taip-pat remti organą ir stengtis išlaikyti šią vasarą, o jau vėliau bus vis-tik lengviau, nes susiorganizavus turėsime ir narių daugiau ir daugiau rėnėjū.

Kuopos! dabar gana sunkus padėjimas ir parama greitai reikalinga. Matote kaip kiti laikraščiai morgtečius rengiasi išpirkti, nors vis morgtačiai tie patys palieka, matote, kaip vienas smarkiai skelbia šerų kontestus, o vis kapitalo nesurenka. Mes nemanome gudrumų naudoti, bet atsišaukiame į jus draugai sandariečiai ir kuopos ir prašome paramos, nes mūsų padėjimas yra gana sunkus.

Sandariečiai, neužmirškite savo organą.

Taip-gi kartu atsišaukame ir į skaitytojus ir iš jų paramos laukiame.

Tad visi prie darbo, Sandarie-

čiai, ir visur neužmirškite savo organui pasidarbuoti ir paremti jį.

Administracija.

Iš Kuopų Gyvenimo.

Del kuopų veikimo vasaros metu
Jau mums ne vieną sykį prisiejo priminti, kad mūsų kuopose nėra veikimo, kad yra apsnudimas ir, tiesiog, ne nesitiriamas. Jau, organui esant prisizūrėta, kad daug kuopų savo įprastu iš seno būdu, nesiskubina prie veikimo ir laukia kaž-kokių naujų laikų, kada darbas patsaper save bus atliktas. Taip-gi mūsų Centras, kuris turėtų rūpintis kuopų paraginimu lig šiol nėra žinios, kad jis ką darytu, kad jis būtų užinteresuotas organo išpirkimu arba organizacijon gyvumo įnešti rūpintų. Dar pirmininkas dirbinėja, bet ne vienam žmogui visus darbas vesti, dar ypač turint kitą darbą, iš kurio reikia duoną pelnyti. Dirba savo kuopoje vice-pirmininkas Ambrazevičius, dar ant vietos dirba kasininkas Ambroziejus, bet delto sekretorijatos nei ant vietos, nei organizacijoje nesikliba. Tad kuopos menkai raginamos prie darbo arba labai nenoriai daroma tas darbas, kuris yra pasiimta veikti. Delto ir stebėtis kad yra neveikimas kuopose visai negalima, nes tokis apmirimas, mūsų nuomone, lyg tyčia norima palaikyti.

Cia reikia dar pažymėti tai p. A. Martaus veikimas. Tas mūsų dirvonų skrudė visą laiką trūsia ir dirba be užsisipyrimų; tai jis Lietuvos atstatymui rengia amatninkus, tai jis kapitalus rengia į Lietuvą, tai jis ragina čionai imtis mūsų žmonių už pramonės, prekybos. Juk parvežė daug idėjų iš Lietuvos ir jas čionai pasėjo ir kairie veikėjai jo minčių paskatinti, tvėrė Lietuvos Atstatymo B-vė ir amatninkai jo skatinami pradėjo organizuotis. Tiesa, pradžioje p. A. Martaus pradėtas darbas, suorganizuoti kuopos suiro, nes jis jiems nebuvotinkamai uždejęs pamato, vienok idėjos nežuvo ir vystosi.

Štai ir dabar p. A. Martus nemažai darbuojas Sandarai. Jau sutvėrė stiprią ir gana skaitlingą kuopą Tamaqua, Pa. Ši kuopa jau turi 40 narių. Kada atsimeni p. A. Martaus darbo gajumą, tai tiki, kad kuopos sutvertos išsilaukys. Pat-sai p. A. Martus rašo, kad dar galėsias sutverti keliose vietose kuopas.

Cia reikia priminti, kad p. A. Martus yra ir pirmiau sutvėręs ALTS. kuopų ir ypač gerą atmintį apie tvėrėją duoda gana darbšti ALT. Sandaros kuopa Racine, Wis., kuri dabar yra vienintelė kuopa toje apilinkėje ir Chicagą įskaitant. O vienok ji stengiasi išsilaukyti ir darbuojasi tiek, kad mažai daugiau kuopų taip dirba.

Tat A. Martaus darbu mes tik džiaugiamės ir visi Sandariečiai turėtų džiaugtis ir linkėti jam laimingo pasidaravimo.

Bet kas kuopoms veikti vasaros metu?
Darbštieji žmonės visada randa darbo ir randa apie ką trusti. Sandaros kuopoms visada yra ir bus darbo prie Sandaros ir yra kas veikti, tik reikia pasišventimo ir darbštumo.

Knygų platinimas pas mus apleistas. Mažai sutiksi sandariečių tuo darbu užimtų. Kitos srovės greta mūsų labai plačiai užsiima knygų platinimu. Juk per knygas idėjos auklėja-

mos, tobulinamas žmogaus protas, mintis, auklėjami jo gerieji palinkimai, o ypač prisirišimas prie mūsų partijos tuo būdu galima išauklėti. Užtat visi platina knygas kuolabiausia ir platina savas, savų įstaigų išleistas. Mūsų platintojai platina daugiau svetimas, mažiau savas. Jau pastebėta, kad svetimų srovių knygų daugiau išplatina kairie Sandaros nariai. Kodel taip? Ar knygas mes neturėtume? Ne, mes knygų turime ir turime įvairių, rimtų knygų ir, žinoma, naudingų žmonėms. T. Myletojų D-ja turi išleidus daug knygų, S.L.A. taip-gi, "Laisvoji Mintis", "Jaunoji Lietuva", "Vienybė Lietuvninkų", "Lietuva" ir dar pavieni žmonės yra išleidę visą eilę knygų. Taipgi Tilžėje ir iš Lietuvos leidinių dar sen-ten galima gauti, bet tas knygas mažai rūpinas praplauti sandariečiai. Tai nedovanotinas nusikaltimas.

Ir todėl patariame knygų platinimu kuodaugiausiai užsiimti kuopoms ir tam tikslui išrinkti žmones, kurie specialiai rūpintųsi knygų išplatinimu. Knygų gauti sandariečiai gali kiek tik reikiant iš "Sandaros" knygyno. Ir knygos platinti galima vasarą.

"Sandara" reikia platinti, kad ją palaikius. Juo daugiau "Sandara" išplatinsime, tuo bus geriau mūsų organizacijai, nes ji pasės tuos pirmus grūdus dar tuose žmonėse, kurie nėra šiandien sandariečiais ir prigelbės suorganizuoti partiją, ją plėsti. Kam užrašysite "Sandara" tas beabėjo jau greitai laiku galės palikti ir Sandaros nariu. O tuom prigelbėsite ir laikraštį palaikyti ir organizacijai organo užlaikyme.

Susirinkimai reikia daryti kas mėnesis ir stengtis apkalbėti visus organizacijos reikalus ir apkalbėti, veikimas organizacijos įstaigų, Centro, organo ir k. Padaryti tame reikale tarimus ir juos atsiųsti redakcijai. Redakcija patalpins visus arba tik tuos, kurie naudinga paskelbti organe. Bus tuomet daugiau gyvumo.

Mes prašome kalbėti ir apie organą, ir padaryti nutarimus del organo vedimo. Iš to bus galima suprasti, kaip organas reaguoja į narių pažiūras. Tokius nutarimus darant reikėtų štai kas pažymėti:

1) Kiek narių sutinka su dabartinio organo taktika ir pažvalgomis ir kiek nesutinka. Tas reikia pažymėti aiškiai.

2) Kurie nesutinka, tai nurodyti priežastis delko nesutinka arba dar geriau tuos straipsnius. Toki straipsniai turėtų būti apkalbėti ir net perbalsuoti ir pažymėti, kiek su tuo straipsniu sutiko, o kiek ne ir t. p. Iš to bus aišku kame nesutikimo priežastis. Po to Redakcija matys ar ji turi tame klaidą arba ji suprasta klaidingai, tai pasiaiškina.

3) Taip-gi gali skaityti straipsniu iš kitų tautinių laikraščių ir juos lyginti su telpanciais organe ir skirtingas mintis stengtis išsiaiškinti. Jeigu nepaaiškėtų delko yra skirtumai, tai kreiptis į organą ir paklausti ir tegul paaiškina.

Paskaitos galima paskaityti iš "Laisvos Minties" ir "Jaunosios Lietuvos", nes tuose žurnaluose yra tilpė daug tinkamų paskaitoms raštų.

Reikia rengti piknikai, nes tuomi prisidedame prie organizacijos netik veiklumo, gyvumo, bet kartu ir agitacijos žvilgsniu daug atsiekiama, išplatinama literaturos, o kartais dar pelno padaroma, kurį galima ir reikėtų skirti organo išpirkimui. Juo bus daugiau piknikų, tuo bus geriau, nes tuomet pasirodys organizacijos gyvumas, energija ir žmonių palinkimas prie jos pakrups.

Jau reikia rengtis prie rudinio veikimo, nes tik vasarą gerai prisirengus bus galima geriau ir rudenį veikti ir tuomet nereikės, atidelioti darbas, bet vos orams atvėsus, tuojau ir griebtis už darbo.

Reikia rengtis prie pralaidų, prie maršrutų rengimo, prie plataus darbo organizavimui.

Šitie darbai galimi vasarą dirbti.

IR DABAR DAR REIKIA TUOJAU RENGTI PRIE SANDAROS SEIMO. Jis bus šį rudenį. Dienos dar tikrai nenustatytos, bet greitai bus paskelbtos. Vienok seimas turės būti būtina.

Taigi kuopos dabar turėtų tuojau padaryti įnešimus ir prisiešti organui tuojau nelaukiant, kad tie įnešimai patilptų organe ir galėtų kitos kuopos apkalbėti juos.

Jau baigiasi nominacijos ir tuojau bus paskelbtos pasekmės jų. Vienok laikas, kad ir pasi-baigė bet dar užtesama, nes toli gražu ne visos kuopos prisieštė balsavimo pasekmes. Užsibaigus nominacijoms prasidės balsavimai už valdybą. Jau mes išanksto prašysime kuopų greičiau subrust balsuoti, nes tokis vilkinimas labai darbą paralyžuoja ir, beabėjo, nenaudingas.

Taigi prie darbo, kuopos!

RACINE, WIS.

Iš ALTS. 35-tos kp. veikimo.

ALTS. 35 kp. laikytame susirinkime Liepos 31 d. "Union Hall" nutarė: 1) Kad ALTS. duoklės turėtų būti mokamos ir Sand. kas trys mėnesiai. Tuom būtų geriau tvarkyti kuopoms narių mokestius ir Centre patogiau vesti knygas įplaukimo mokestių. Be to popieros mažiau būtų išieškota blankoms.

2) Kad ALTS. garsintų, atspausdindama tam tinkamus apgarsinimus, kuriuose kvieštų prigulėti į "Sandaros" partiją.

3) Taipgi reikalaujame Centro Valdybos, kad surastų budus ir parapintų žymius kalbėtojus ir surengtų maršrutus ALTS. kuopoms, laike rugsėjo ir spalio mėnesių.

Apart augščiau pažymėtų nutarimų, dar buvo naudingų tarimų kuopos reikaluose padaryta. Ir nutarta: 1) rengti pikniką ir imt Union Daržą. Rengti susivienijus su "Liet. Muz. Benu". Jeigu savininkas sutiks su išlyga, kad jam bus mokama nuo įplaukusio pelno 25 nuoš. tada bus vykinama. 2) Nutarta teirautis pas miesto valdžią kad gavus pavelijimą sudaryti Lietuvių skyrių del pirkimo 4-tos paskolos Laisvės Bondų ir jei bus leista, tada bus kviečiama visos draugystės ir visi lietuviai susivienyti ir pirkti bondus per šį skyrių.

Laikytame susirinkime prisirašė naujas narys, gerb. J. Dokšus prie ALTS. 35 kp. ir užsimokėjo visas mokestis iki naujų metų; kiti nariai yra nutarę užsimokėti iki 1919 metų vis sas mokestis, tai paskui nebus tiek klapato kuopos valdybai ir centrui bus geriau iš anksto suvesti knygas prieš naujus metus užsimokėjusių narių skaitlių ir sumas.

Kuopos Rašt. M. K.

Prie 35-tos kp. nutarimų. Labai mums malonu turėti tokią kuopą, kuri pati supranta reikalingumą rūpintis kuogeriausia savo organizacijos reikalais ir visomis išgalėmis stengiasi Centui palengvinti. Mums daugiau tokių draugų duokite, o mes Sandarą pastatysime greit-tuoju laiku į pirmąją organizaciją Amerikoje. Tegul buva 35-ta kp. pavyzdžiu mūsų kuopoms.

Tarimas 35-tos kp., kad nariai mokėtų mokestis kas trys mėnesiai (bertainines) mums rodos nebutų praktiška tuo žvilgsniu, kad tuomet mėnesi-

nių susirinkimų reikalingumas išnyktų, tarpe kuopų gyvumo tiek nebutų, nebutų tiek susiejimų ir pasikalbėjimų. Bet kuopos gali mokestius mokėti sulig savos tvarkos. Viena kuopa gali mokėtis kas trys mėnesiai, kita kas mėnesis arba ir rečiau, arba ir nariai gali visai mokėti — vienas kas mėnesis, kitas kas du, trečias už visus metus antsyk. Geriau būtų kad visi apsimokėtų už kuoligesnį laiką, bet turi darbštieji nariai, kuriems rūpi darbavimas

Sandaroje stengtis, kad delto nenukentėtų kuopos veikimas. Susirinkimai turi but daromi kas mėnesis, o ne ir dažniau, veikimas turi but išplėstas kuoplačiau, visos progos ant vietos parengimams išnaudotos. Situos 35-tos kuopos nutarimus turėtų ir kitos kuopos apsvarstyti ir tarti, kaip jos mano apie tai.

CLEVELAND, OHIO.

Varpo choro reikalais. Ekstra susirinkimas.

Varpo Chora, laikytame savo mėnesiniame susirinkime nutarė suaukėti EXTRA susirinkimą (dainų repeticijoms), kuris bus Seredoj, rugpiučio 21 d. 1918 m. kaip 7:30 v. vakare, Shvaib svetainėje, 6131 St. Clair Ave. Šitas susirinkimas šaukiamas dēlei nominavimo Centro Valdybos, taigi visi kuriems rūpi dalykai, teiksėtės ateit į laiką, o po aptarimo ir balsavimo Varpo Choras turės savo dainų repeticijas.

Taigi visi kuopos nariai, turite įsitęmyti, kad netrukdyt Varpo Choro, nes mokytojas pribus kaip 9:00 val. vakare.

Fin. Sekr. V. K. Yurgilas.

LIETUVA KATALIKŲ

SPAUDOJE.

Šį mėnesį mums tapo prisiešta keletas anglų kalboje raštų: "The Catholic World" (mėnesinis magazinas) ir "Lithuania facts Supporting her Claim" (išleista "The Lithuanian National Council", Washington, D. C.

Straipsnis žurnale ir knygelė išleistos katalikų arba gal ir teisingiau, tai klerikalų. The Catholic World idėtas straipsnis vardu "Catholic Lithuania", parasytas F. Aurelio Palmieri, O. S. A., D. D., suteikia pluoštą gana vienpusiškų žinių. Tiesa "V. L." ir "L." pažymi, kad straipsnis labai gilaus tyrinėjimo. Mes to nepripažinome jam. Tik paviršiumi nugriebta ir tiek nugriebta, kiek reikalinga, kad parodyt Lietuvą grynai katalikiška. Yra lietuvių protestonų, bet jų nemini. Yra lietuvių demokratų, kurie veikė ir gaivinti Lietuvą pradėjo, bet apie tai nieko nesakoma, o sakoma, kad Lietuvai ir kultūrą ir visą ką yra suteikęs tikėjimas (rymokatolikų) o tuom laiku faktai rodo, kad Lietuvoje protestantizmas taip -gi yra idėjes nemažą savo darbo šerą. Paminint d-ias, randa tik vienas katalikiškas, o jau kitokių nėra, spauda vėla paminima vien tik katalikų. Iš to straipsnio išrodo, kad lietuviai tik bažnyčiose ir pabažnytyje, ir viskas, kas tik tautai sveika, tai iš tos bažnyčios gauta.

Lietuvos prikėlimui pirmieji pradėjo intensyvį darbą varyti svietiškieji žmonės, o paskui juos, jau pavojų jausdami, griebsi dirbti kunigai. Bažnyčia mus lenkino, plėšė iš mūsų viską kas lietuviška, draugavę su sulenkusėjusia bajorija, ir apie tai, nors pusę lupų pasako, kad lenkai norėjo savas tendencijas užmesti, bet iš to nieko negalima išvesti apie santykius.

Straipsnis rašytas žmogaus, tiesa, buvusio Lietuvos klebonijose. (Palmieri lankėsi Kaune, Vilniuje kiek metų atgal) ir,

beabėjo informuoto tik iš klebonijų ir apie jas parašė, bet istikro apie tikruosius Lietuvos žmonių švietėjus, apie tuos tikrus mūsų tautos gaivintojus nėra nieko pasakytą.

Tai-gi kur čia tas nuodugnus tyrinėjimas ir gilus pažinimas Lietuvos matosi šiame straipsnyje. Kad ir katalikiškam rašytojui ir rašant apie katalikišką Lietuvą jau reikėjo buti bešališkesniam ir visų darbų sunkumas nesudėti ant klerikalų svarstyklių.

Mums vieno dalykėlio tik gaila, kad mūsų bendrai, kokiū tai išrokavimu rado tame raštelyje naudos Lietuvai ir jos tikslams. Mums išrodo, kad tas straipsnis tyčiomis įpirštas The Catholic World, kad čia Amerikoje parodyti, jog Lietuva visa perdēm katalikiška ir kad tuom Amerikonus įtikrinti, jog jie nesistebėtų, kad delegacijos Washingtonan susideda tik iš "fatherių", kartu, kad parengti dirvą ir katalikiškų valstybių sąjungai, kartu, kad parodyti, jog ten koki demokratai pas mus nieko neverti, nieko negiliauja.

Ir štai tie demokratai, tie tautininkai, kurių primtąkų darbai neeguojami, štai tie vaikai lietuvištes pionierių užtvirtina, kad ką The Catholic World sakė, tai teisybė, nuodugnus darbas, o kada istikro, tai tik gabiai parašytas reklamos straipsnelis, kuriuom apsku galvas ir mūsų advokatams ir šiaip be titulų redaktoriams ir džiaugsmu netrivoja, arba kas nors kita yra. Dabar klerikalai tik lauks antrojo Palmierio straipsnio, kad vėla vienas step būtų arčiau.

Brošiurėlė "Lithuania ir tt.", labai tinka papildymui ano straipsnio ir jeigu jau kas perskaitys tą knygelę ir tą labai "nuodugnaus tyrinėjimo" straipsnį, tai jau tas žinots, kad Lietuva nuo anų laikų visa perdēm katalikiška, kaip Airija. Vienok jūš tautiški-demokratiški diplomatai ar pagalvojote, kaip rašėte tuos užgyrimus, ką tuo jūš užgyrimu padarote.

Tyla—Byla.

KAREIVIŲ IR JUREIVIŲ

KARINĖ APDRAUDA.

PRANEŠIMAS

GIMINĖMS UZMUSTŲJŲ

ARBA SUZEISTŲJŲ VYRŲ KAREJE.

Pasaugojimas nuo neteisingo išnaudojimo.

Nemokėk pinigų niekam už pagelbėjimą išjieškoti Jums prigulincią apdraudą iš Suvienytų Valstijų valdžios.

Amerikos Suvienytųjų Valstijų valdžia išmokės ki kvieną centą, kuris prigulė Jums.

TAMSTAI NEREIKALINGAS

JOKIS ADVOKATAS.

Ateik į šį Biurą ir Jūs gausite be jokio atlyginimo, dykai, visus patarimus ir reikalingą prigelbėjimą, tin kamam išrišimui Jūsų reikalavimo.

Jeigu Jūs negalite ateiti, tai parašykite laišku ir reikalingas informacijas tuojau suteiksime.

MASSACHUSETTS

BUREAU OF IMMIGRATION,

State House, Boston.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.

Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" " (Užsieniuose) \$2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.

Yearly Subscription:
In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi būti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taisyti ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) maikinami ir autoriams negražinami.

"SANDARA"

366 Broadway
So. Boston, Mass.

DEL ZINIŲ IS LIETUVOS.

Labai dažnai mūsų laikraščiai perspausdina žinių iš Lietuvos laikraščius, arba iš Anglijos arba iš Rusijos, kad tuom nors kiek skaitytojams, kurie yra iš tų kraštų, pranešti, kas dedasi jų artimoje aplinkėje, jų gimtame kaimelyje, ką veikia jų artimieji žmonės arba pažįstami. Vienok tos žinios imamos iš Lietuvoj išeinančių laikraščių, to li gražu, žinoma, yra nuo teisybės atsitolinę. Vokiečių cenzura tik ir leidžia įdėti džiuginančias visus lietuvius žinias, bet anaipol neleidžia įdėti tų žinių, kurios apie vargą rašo, kurios slogintų lietuvių dvasią. Ir štai mes iš tų laikraščių nematome Lietuvoje jokio vargo, visur, išrodo, puikus gyvenimas, o jau, tuom laiku pačioje Vokietijoje didesnis skurdas. Ar tai gali būti teisybė?

Toj Lietuvoj, kurioje vokiečių revkizicijos viską išrinko, atėmė paskutinį gyvųjų visokius metalinius daiktus, javus ir maistą, kad juom Vokietiją maitinti ir gali būti šiandien tenai tokis, kaip tie laikraščiai praneša, gyvenimas?

Yra teisingas tas, kas yra pasakęs, kad pirm negu Vokietija bus prispirta bado pasiduoti, tai Lietuva, Lenkija, Serbija, Belgija ir kitos užimtos šalys jau bus išmirę badu.

Ir aišku, kad šiandien Lietuvos padėjimas yra begalo sunkus, kad tenai vargas kuodidžiausias, priespauda, badmiriavimas, ligos ir t. p. žmonių ne laimės siaučia, bet apie jas rašyti lietuvių spaudoj negalima, nes vokiečių cenzura kiekvieną eilutę, kiekvieną žodį, jai nepatinkamą pataiso taip, kaip patinka. Dar vėla, kad jeigu šiandien Vokietijoje mažinamos porcijos maisto, tai Lietuvoje reikia tkėtis, jos nedidesnės, o jau mažesnės arba yra vietų kur ir jokios porcijos nėra gaunamos.

Dar ankščiau mus pasiekdavo žinios daug liudnesnės, o butent, kad Lietuvoje rengiamasi prie sukilimų, kad badas grėsia visam kraštui ir t. p. Nuo to laiko, kad vokiečių cenzura visokius žinios, tu labiau jis turėjo pulti Lietuvoje ir visuose užimtuose Vokietijos kraštuose, nes negalima suprasti net, kad būtų leidžiama užimtam kraštui puikiau gyventi, negu pačiai užkariavusiai. Dar nebuvo pasaulio istorijoj tokio atsitikimo, o ypač tokio humaniško negalima laukti iš vokiečių, kurie nei jokius laikuos, kaip juos istorija žino, neparodė žmoniškumo, tuo labiau dabar, kada padalioje jų šalyje badmiriavimas, negalima tikėtis jokio humaniško arba kad jie kokius išėjimus Lietuvai padarytų. Atbulai jų užimtuose kraštuose el-

giamasi daug žiauriau.

Viename iš laikraščių, jau išėjusių iš vokiečių cenzūros rankų randame lyg pranešimą, kad į prašymą, jog iš žmonių atimdami gyvulius, paliktų bent vieną karvutę šeimynoms. Ir vokiečių karinis valdovas atsako (kaip paprastai vsuomet dualistiškai, dviprasmei), kad jie stengiasi palikti karvę, ypač toms šeimynoms, kurios turi mažus vaikus ir pieno reikalingos, bet karės metu ir prie frontų ne visados galima ešą išlaikyti tokį prižadą.

Ką reiškia ta žinia? Ugi tai, kad viskas paimama, visi gyvuliai ir net neatsizvelgiama nei ant šeimynų reikalingų pieno mažiems vaikams ir nebus atsižvelgta. O jau kitų gyvulių jokių neesama. Reiškia auga vaikučiai nenormalėse aplinkybėse ir jie turi mirti, žmonės palikti be gyvulių taip-gi negali būti tvirti, nes tvirto maisto truksta ir mirtinumas turi but didelis. Paimant domon tas aplinkybes, kad ukininkai nestato trobų, o gyvena žeminėse kelnorėse, dar sveikatingumą suaugusių mažina ir jų mirtinumas turi pakilti, bet tuose laikraščiuose visai apie tai neužsimena.

Dar reikia atminti ankščiau atėjusias žinias, kad Vokiečiai užėmę Lietuvą prievarta naudojo darbe ir apdirbtų ukų derlių atsiimdavo, palikdami apdirbėjams, tik maistui reikalingą dalį. Atmainų tame nebuvo ir negalėjo buti, nes tai vienintėlis šaltinis Vokietijai pasilaikyti, kad negriuvus iš bado. Ir todėl visos tos jau atėję žinios per lietuvių laikraščius nėra nusakančios teisingo padėjimo Lietuvoje ir į jas reikia žiūrėti, kaip į žinias, paduodamas su tuo tikslu, kad parodyti užsieniui gerą vokiečių širdį.

Tad šiuomi mažiau daugiau nušviečiame mūsų skaitytojams apie tų žinių kokybę ir kad jie į jas kuo kritiškiau atsineštų, nes jose teisybės apie Lietuvos padėjimą nėra paduodama, o tik pernešamas spaudon skurdas apipieštas rašėjo plunksnos kuogražiausiu gyvenimu, kad tas aprašymas naudingai veikty del vokiečių pas užsienyje gyvenančius žmones.

Mes į tas žinias taip žiūrėjom dėdami laikraštini ir tik mūsų noru buvo kiek žinių suteikti apie mūsų kraštą, apie kurį senai nieko nėra girdėję ir nieko nežinome. Ir šį paaiškinimą idedame kaipo raktą mūsų skaitytojams atraktyti tose žiniuose paslėptą ne teisingumą, nušviečiant Lietuvoje žmonių gyvenimo stovį.

PRANEŠIMAS.

Kadangi del tų nesusipratimų rezignavau iš A. LTS. susinešimų sekretoriaus urėdo, bet pakol apie tai ir paskyrimą naujo sekretoriaus oficialiai per Centro Val. nepranešta, tai visi kreipiasi prie manęs, kas padaro bereikalingo darbo ir užvilkina dalykus, todėl šiuomi pranešu apie įvykių permainingą ir prašau, turinčių reikalą kreiptis ne prie manęs, bet prie ALT. S. Prez. S. E. Vitaičio, 307 W. 30-th st., New York, N. Y.

Su pagarba,

R. Adžgauskas,
buvusis sus. sekr. ALTS.

ALT. SANDAROS SEIMAS.

Jau gavome iš buvusio ALTS. centro sekretoriaus R. Adžgausko laišką, kuriame praneša, kad dienos seimui galutinai ešą nuskir-

tos, o butent, paskirta lapkričio 14, 15 ir 16 dd. (Balsavimas dar ešas nepabaigtas, bet keturi nariai C. V. balsavo už tas dienas ir vienas dar yra nebalsavęs, tai kad jis ir balsuotų prieš, tai dalyko neatmainytų).

Laiko beliko nedaugiausia lig seimo. Todėl jau dabar tuojau reikia supulti visiems prie jo rengtis ir todėl kuopos, kaip ir nariai jau privalo dabar: —

1) Pradėti tartis apie seimą ir padaryti savo įnešimų seimui, kuriuos pirm butų reikalas matyti organo atspausdintus.

2) Kad kuopos tuojau sukubėtų peržvelgti atspausdintą "Sandaroje" NN. 26, 27 įstatų projektą ir prisiųstų Įstatymų Komisijai.

3) Kad kuopos jau dabar pradėtų rengtis prie seimo ir rinkti delegatus ir parupinti jiems kelionės kaštus. Kuopos turėtų pasistengti apmokėti karštus, o nesūst tik tokius, ką savais kaštais važiuoja, nes jie dažnai neatstovauja tų žmonių reikalų, kurie juos siuntė.

4) Kad kuopos dabar, prieš seimą, paskubėtų varyti agitaciją ir plėtoti organizaciją.

Seimas netoli, visi prie darbo!

IŠ AM. LIET. CENTRALIO KOMITETO.

Pabaigoje birželio ir liepos mėnesiuose C. Komiteto dirbamės Mezliavos darbas žymiai pasistumėję pirmyn: susitvėrė daug naujų skyrių ir daug žmonių antsidėjo mėnesine mokestimi Nuken tėjusiai Lietuvai. Skyriai susitvėrė šiose vietose (laikė Dr. J. Šliupo ir V. K. Račkausko prakalbu): So. Boston, Lawrence, Norwood, Montello, Mass.; New Britain (buvo ir pirma tik dabar prisitaikė prie C. K. naujai priimtų taisyklių mezliavai) ir Waterbury, Conn.; Cleveland, Ohio; Detroit ir Grand Rapids, Mich.; Chicago, Ill.; So. Omaha, Neb. ir Sioux City Iowa.

C. K-to posėdyje (7 d. rugpjūčio) priimta konstitucijos lietuviškasis tekstas sekret. V. K. Račkausko vertime.

Nutarimai šiame susirinkime padaryti sekantieji:

1) Išsiųsti iš C. K-to sumų \$1,000 į Vladivostoką, per Amerikos Konsulį, pašalpai tremtinių, pagal jų pačių atsišaukimą, tilpusį "Tėv." N32-me. Kreiptis į Raud. Kryžių, kad pasiųstų kiek sušelpimui tų pačių tremtinių per tą patį Konsulį.

2.—Nutarta leisti kalbėti jus, kad organizuotų skyrius ir aiškintų mūsų žmoniems svarbą antsidėjimo mokestimi nukentėjusiai Lietuvai. Rytinėse valstijose kviečiama kalbėtojum p. F. Živatkauskas. Vakarinėse valstijose tuo dalyku rupinsis Chicagos skyrius.

DEL LENKŲ VAROMOS AGITACIJOS LIETUVIŲ TARPE.

Jau mes minėjome "Sandaroje" kiek ankščiau, kad lenkai su pagelba parsidavusių jiems arba sulenkėjusių lietuvių renka į savo legijonus lietuvius vyrus, tai parašus po atsišaukimais į valdžią, kad Lietuva ir Lenkija nori draugėje gyventi. Vyrus jie renka taip: sužino turbut iš board'ų adresu užsiregistravusių žmonių arba kitokių būdu ir jie jam parašo laišką reikalaujantį stoti į jų registravimo si ofisą. Tuose laiškuose net grasinimai už nestojimą patelpa. Gavęs žmogus laišką tiesiog nebežino nei ką daryti. Gal kitas ir stoja. Kaip jie prirašo, ir ką savo raštinėse žmonėms pasakoją, kuo remia organizavimą lenkų legijonų, mums neteko patirti, bet žinoma, kad užsiregistravusius žmones pas juos jie šiuo laiku gali ir prievarta paimti ir tokis užsiregistravimas gali reikšti tiek pat, kaip ir valdžios biuriuose. Bet jų įsakymo, ateiti užsiregistruoti, nepaklausymas nėra prasižengimu ir žmonės gavę laiškus gali nesibijoti.

Kaslink parašų rinkimo, tai lietuviams nereikėtų netik dėti parašus, bet net ir visus kitus perspėti, kad parašų nepadėtų, nes jų tos peticijos yra mums blėdingos.

Jau pastaruoju laiku net kai-kuriose stovyklose, k. t. Devens Camp ir gal kitur, su valdžios žinia ir valdžios sutikimu ir Suv. Valst. valdžiai remiant, ateviai kariuomenėje paskirstoma sulyg tautų, o butent sudaromi pulkai rusų-lenkų-lietuvių, italų, francuzų, sirijonų, armenų ir k.

Šitas paskirstymas, kiek mums teko atirti, nėra priverstinas, ir lietuviai arba ir kitų tautų žmonės gali pasilikti ir prie Suv. Valstijų armijos, jeigu jie supranta tik anglų kalbą.

Lenkai, kaip mes patyrėme, deda pastrapas, kad lietuviai stotų butinai į jų pulkus. Vienok ir čia lietuviams reikia apsižiūrėti ir mūsų patarimas lietuviams kareiviams butų, kad jie paliktų visi Suvienytų Valstijų armijoje ir į svetimų tautų organizuojamas armijas visai nestotų.

Lenkai nori mūsų kareivių užtarnauta garbe nusipirkti sau garbę ir kartu lenkų noru visur yra, kad Lietuvą pavergti. Tad lietuvis turi žinoti, kad jis stolas prieš lenkų, stoja į pusę savo tautos prieš.

Lietuviai kareiviai, pakikite Suv. Valst. armijoje. Suv. Valstijos kovoja už tautų liuosybę, tai jos kovoja ir už mūsų tautos liuosybę. Lenkai kovoja už savo tautą dar net su tikslu mus pavergti, kas yra priešinga ir Suv. Valst. valdžios paskelbtiems principams ir karės tikslams.

Mūsų žmonėms, lietu-

viams iš liuso noro patariam stoti į Suv. Valstijų kariuomenę, bet ne į lenkų, taip-gi pastojimui į Suv. Valstijų kariuomenę yra valdžios įsteigti board'ai, ofisai į kuriuos galima nueiti ir įsirašyti. Įstojant reikia visur užsirašyti, kad esate lietuviai.

Kariuomenėje esantieji lietuviai, o taip-gi ir mūsų organizacijos, kartu mūsų įstaigos, k. a. Tautinė Taryba, Darbininkų Taryba ir A. L. Taryba, turėtų apie tai valdžiai pranešti, kad lietuviams neverstų stot į svetimų tautų legijonus, ir kad visi lietuviai pasilieka Suv. Valstijų armijoje.

VALDZIOS PRANEŠIMAS VISIEMS VYRAMS KURIEMS SUKAKO 21 METAI NUO BIRŽELIO 5, 1918.

Kiekvienas vyras (išskiriant Suv. Valstijų kareivius ir jurininkus), kuriam sukako 21 metai nuo Birželio 5 d., 1918, sulyg Selective Service įstatymo turės registruotis lokaliame board'e, kur turi jurisdikciją ant jo namo adreso. Toji registracija bus Subatoj Rugs. 24 d., 1918 nuo 7 val. A. M. iki 9 val. P. M. Paprastai registracijos vietos yra lokalių board'ų butvietėse, bet kiekvienas vyras, kuris turi registruotis, turi turėti už pareigą susirasti registravimo vietą ir privalo butinai užtikrinti savo registravimą. Vyras, kuriems per toli nuo namų asmeniškai užsiregistruoti, turi eiti į artimiausį lokali board'ą ir užsiregistruoti.

Prie to, dar aukavo: S. Moccus — 3.00; V. Apšegaitė ir S. Jokubauskas — po 1.00; 5.00. Dr. Šliupo prakalbose, 26 d. birželio surinkta 44.00.

Kearney ir Harrison, N. J. prie naujai susidariusio 13 Skyriaus L. N. Fondo prisirašė ir pasizadėjo mokėti kas mėnuo po 1.00 — K. Bilinskas, K. Selvestravicius, F. Osipauskas, K. po 50 c. — J. Baltrukonis, A. Norvaiša, P. Keršulis; po 25 c. — J. Kubilius, J. A. Kubiliusą P. Baltrukonis, P. Augustinavičius, B. Papielius, B. Veleris, J. Janulevičius, K. Prieckas, V. Būbnis, J. Abelėlis, A. Sikorskis, S. Poderis, J. Lubinas, J. Grikiėtis, O. Norvaišaitė, K. Bilinskaitė, A. Balkevičiūtė, D. Pilekitė, E. Jukneliūtė, J. Paulionis, V. Bingelis, P. Kazeliūtė, S. Jekelvičiūsa, J. Kiečius, J. Juodzevičius, J. Judziukynas, K. Niėnius, K. Jočius, Z. Jaruševičius, J. Navikasą A. Kamisaitis, J. Abromaitis, M. Juška, K. Tunkevičius, T. Mikionis, G. Diškevičiūtė, J. Petrulionis, A. Pacenkenė, P. Vitkauskas, A. Milinavičius, J. Jankauskas, K. Moccus ir K. Čerška, Už birželio ir liepos mėnesius, 1918 m., prisiuntė sekr. J. V. Baltrukonis 21.50.

Pittsburgh, Pa.: per "Tėvynės" Reakciją, nuo A. PL. A. 4 kp. vakare surinktos aukos. Aukos šie: J. Belevičius — \$5.00; K. Caras, F. Pikšris, S. Skamarakas — po \$2.00; V. Pečiukėnas, K. Varašius, F. Kirstukas, M. Čeponis, J. Vienazindis, J. Užiuonas, A. Šikšna, A. Martinka, J. Vabulis, K. Andriukaitis, J. Skrėbas, A. Kazlauskas, J. Paleckis, M. Skrėbas, J. Gamauskas, V. Plošinis, P. Pruncunus, A. Mačiulėnas, F. Gilus, V. Varašiuksas, J. Virbickas, A. Pipiras, M. Užunas, J. Kėla, F. Lučinskas, K. Daubaras, P. Žolis, J. Budris, ir J. Gilius. Smulkų — 11.00. viso 51.00.

Grand Rapids, Mich.: per Dr. J. Šliupo prakalbas, su-

kas — po 25 c.; viso 14.00. Simpson, Pa., per Dr. J. Šliupą, Pranasf Radulskas aukavo \$6.00. New Britain, Conn.: Dr. J. Šliupo prakalbose suaukauta \$97.72. E. Hammond, Ind.: 273 SLA. kuopa per A. Panulaitį aukavo 10.00. Waterbury, Conn.: ALTS. 11 kp., per J. Marcinkevičių užsi-moka už 1918 m. (prie "1,000 po 10.00") 10.00. Baltimore, Md.: ALTS. 5 kuo pos nariai aukavo: V. Valinskas — 3.00; Lazauskas — 1.50; P. Jaras — 10 c. Aukas prisiuntė J. A. Naikus, viso 3.60. Wilkes-Barre, Pa.: Dr. J. Šliupo prakalbose 7 d. liepos, 1918 m., surinkta 28.39. Wanamie, Pa.: SLA. 230 kp. susirinkime, 7 d. liepos, 1918 m., aukavo šie nariai: J. Bindokas, ir A. Stakniunas — po 2.00; A. Šerkunas, V. Stravinskas, K. Branka, V. Marcinkevičius, S. Andriūšis, M. Černiauskas, V. Čerkšna, J. Račiūnas ir M. Franka — po 1.00; J. Bindokas — 25 c. Prisiuntė J. Bindokas, viso 13.25. Montello, Mass.: per B. Judrij, aukos, surinktos Dr. J. Šliupo prakalbose 45.75. So. Boston, Mass.: per vietinio Skyriaus Sekretorių S. Mockų prisiūsta aukų sekančiai: Dr. J. Šliupui surengtoje vakarieniėje, 24 d. birželio, sumesta 101.75. Užsimokėjo į "1,000 po 10.00" už 1918 metus: K. Jurgelionas 10.00 J. Kerdiejus (S. V. kar.) 10.00 J. Kazmauskas 10.00 K. Vileišis 10.00 J. Baniulis 10.00 P. Apšega 10.00 P. Bolis 10.00 K. Sungaila 10.00

Užsimokėjo į "1,000 po 10.00" už 1918 metus: K. Jurgelionas 10.00 J. Kerdiejus (S. V. kar.) 10.00 J. Kazmauskas 10.00 K. Vileišis 10.00 J. Baniulis 10.00 P. Apšega 10.00 P. Bolis 10.00 K. Sungaila 10.00

Prie to, dar aukavo: S. Moccus — 3.00; V. Apšegaitė ir S. Jokubauskas — po 1.00; 5.00. Dr. Šliupo prakalbose, 26 d. birželio surinkta 44.00.

Kearney ir Harrison, N. J. prie naujai susidariusio 13 Skyriaus L. N. Fondo prisirašė ir pasizadėjo mokėti kas mėnuo po 1.00 — K. Bilinskas, K. Selvestravicius, F. Osipauskas, K. po 50 c. — J. Baltrukonis, A. Norvaiša, P. Keršulis; po 25 c. — J. Kubilius, J. A. Kubiliusą P. Baltrukonis, P. Augustinavičius, B. Papielius, B. Veleris, J. Janulevičius, K. Prieckas, V. Būbnis, J. Abelėlis, A. Sikorskis, S. Poderis, J. Lubinas, J. Grikiėtis, O. Norvaišaitė, K. Bilinskaitė, A. Balkevičiūtė, D. Pilekitė, E. Jukneliūtė, J. Paulionis, V. Bingelis, P. Kazeliūtė, S. Jekelvičiūsa, J. Kiečius, J. Juodzevičius, J. Judziukynas, K. Niėnius, K. Jočius, Z. Jaruševičius, J. Navikasą A. Kamisaitis, J. Abromaitis, M. Juška, K. Tunkevičius, T. Mikionis, G. Diškevičiūtė, J. Petrulionis, A. Pacenkenė, P. Vitkauskas, A. Milinavičius, J. Jankauskas, K. Moccus ir K. Čerška, Už birželio ir liepos mėnesius, 1918 m., prisiuntė sekr. J. V. Baltrukonis 21.50.

Pittsburgh, Pa.: per "Tėvynės" Reakciją, nuo A. PL. A. 4 kp. vakare surinktos aukos. Aukos šie: J. Belevičius — \$5.00; K. Caras, F. Pikšris, S. Skamarakas — po \$2.00; V. Pečiukėnas, K. Varašius, F. Kirstukas, M. Čeponis, J. Vienazindis, J. Užiuonas, A. Šikšna, A. Martinka, J. Vabulis, K. Andriukaitis, J. Skrėbas, A. Kazlauskas, J. Paleckis, M. Skrėbas, J. Gamauskas, V. Plošinis, P. Pruncunus, A. Mačiulėnas, F. Gilus, V. Varašiuksas, J. Virbickas, A. Pipiras, M. Užunas, J. Kėla, F. Lučinskas, K. Daubaras, P. Žolis, J. Budris, ir J. Gilius. Smulkų — 11.00. viso 51.00.

Grand Rapids, Mich.: per Dr. J. Šliupo prakalbas, su-

Lithuanian Publishing Co.

ORGANIZUOJA LEISTI DIENRAŠČIU

"LIETUVA"

814 W. 33rd st., Chicago, Ill.

Kaip Tėvynė Lietuva gali but Laisva ir Neprigulminga?

Ar Tamista norėtumei, kad mūsų Tėvynė-Lietuva neprigulėtų daugiau nei Rusijai, nei Vokietijai, nei Lenkijai?

Ar norėtumei, kad Lietuva taptų laisva, savistove viešpatyste, kaip Švedija, Norvegija, Šveicarija, arba kitos savistovės viešpatystės?

Ar norėtumei, kad Lietuva tapusi laisva, turėtų savo lietuvišką valdžią, lietuviškus teismus, lietuviškus pinigus ir viską lietuviškai, kaip savistovė Lietuvos viešpatystė, į kurią Tamista galėtumei liuosai grįžti kada nori ir tenai savo gimtinėje šalyje savo vo giminėmis, draugais ir kaimynais gerėtis laisve?

Taip, Tamista nori, ir daug kitų gerų lietuvių to nori. Ir jeigu kas nors užtikrintų, kad yra galima tai padaryti, Tamista gal but, nepasigallėtumei pusę savo viso turto ant to atiduoti, kad tiktai mūsų Tėvynė-Lietuva būtų laisva.

O ar Tamista patikėsi, kad tą viską galima padaryti, kad Lietuva būtų laisva, savistovė viešpatystė? Taip, galima.

Reikia tiktai, kad diduma lietuvių susiorganizuotų ir to reikalautų, o Lietuva taps laisva viešpatystė?

Kad karė pasibaigs ir prasidės taikos derybos tarp visų kovojusių viešpatijų, tai jeigu tada diduma lietuvių jau bus susiorganizavę į vieną tvirtą ryšį, reikalaujantį Lietuvos laisvės, tai kitos viešpatystės, vedančios taikos derybas, neišdrįs lietuvių ignoruoti, bet noroms-nėnoroms turės jų reikalavimą svarstyti ir vienaip ar kitaip juos užganėdinti, kad turėti juos savo draugais. Jeigu lietuvių nesuseriis į minėtą ryšį ir stovės taip, kaip iki šiol stovėjo, tai apie Lietuvos laisvę nereikia nei sapnuoti. Nieko iš to nebus. Bet jeigu diduma lietuvių susiorganizuos ir reikalautų, tai galima užtikrinti, kad Lietuva taps laisva viešpatyste.

Kokiu budu būtų galima didumą lietuvių suorganizuoti į vieną tvirtą ryšį?

Jokiu kitu budu negalima, kaip vien per gerą tautišką DIENRAŠTĮ. Geras tautiškas dienraštis, su keliais mėnesiais pasieks lietuvių didumą, o toji diduma bus tai stiprus lietuvių ryšis, reikalaujantis Lietuvos laisvės.

Tuom tautišką dienraščiu bus dabartinė "Lietuva", kurios niekas buvo, yra ir bus, reikalauji, kad mūsų Tėvynė taptų laisva, savistove viešpatyste. "Lietuva" mano virsti dienraščiu rugsėjo (September) 2 d. šių metų. Dienraštis reikalauja didesrės vietos, daugiau mašinerijų ir tris syk daugiau darbininkų, ant ko reikia gataų pinigų \$20,000. Iki rugsėjo 2 d. š. m. "Lietuvos" leidėjai neturi tokios didelės krūvos pinigų, ir todėl jie su pritarimu žymesnių Chicago lietuvių, padidino korporacijos kapitalą ant \$20,000 ir išleido ant to šėrus po \$10.00 kožną, kad išpardavus šituos šėrus surinkti reikalingus \$20,000 ir rugsėjo 2 d. išleisti pirmą numerį "Lietuvos" dienraščio.

Dabartinė "Lietuva" turi 5,000 skaitytojų. Mės kiekviename "Lietuvos" numeryje kviečiame, kad kiekvienas paimtų bent po 1 šėrą ir jeigu kiekvienas skaitytojas tą padarytų, tai jau seniai butume turėję visą reikalingą sumą ir dienraštis jau būtų beinąs. Geri lietuvių išgirdo mūsų balsą ir tuojuos pirkto po šėrą, kiti po kelis ir keliolika, bet ne visi. Iki šiol turime dar tik 1,200 šėrų. Truksta dar 800 šėrų dienraščio pradėjimui, o laikas jau labai trumpas, tik pora savaičių. Todėl malonus Tamista, jeigu nori, kad mūsų Tėvynė-Lietuva taptų laisva ir nepriklausytų nei Rusijai, nei Vokietijai, nei Lenkijai, tai privalėtų pagelbėti mums padaryti laikraštį "Lietuva" dienraščiu, o šitas dienraštis suorganizuos didumą lietuvių į vieną tvirtą ryšį, kurio vardas mės galėsim išreikalauti Tėvynėi laisvę nuo galingesniųjų viešpatysčių laike taikos derybų. Prisiusk pinigus nors ant 1 šėro (kaina tik \$10.00). Paprašyk ir savo draugų, kad ir jie siųstų nors ant 1 šėro kogreičiausiai, kad 2 dienoj rugsėjo mės jau galėtume dienraštį išleisti tarp lietuvių.

Dėl \$10.00 Tamista tarpavargsi, o tuomi pagelbėsi mums išleisti dienraštį pažadėtoji dienoj, o dienraštis pagelbės iškovoti mūsų Tėvynėi laisvę, kurios Tamista netik už \$10.00, bet nei už milijonus dolerių nenupirksi, o tavo šitie \$10.00 įdėti į dienraščio šėrą pagelbės iškovoti Lietuvai laisvę ir dienraščio šėras, jeigu visi toliaus dienraštį remsime, gali netik gerą procentą uždirbti, bet ir vertėje pakilti.

Su pagarba ir tėvyniška meile,

"LIETUVOS" DIENRAŠČIO RENGEJAI.

814 W. 33-rd st.

Chicago, Ill.

rinkta 10.60.

Discovery, B. C., Canada: Ka zys Karskis, užimoka už 1918 m. skyriuje "1,000 po 10". 10.00.

Alba, Mich.: per J. M. Danie lių, aukavo: J. Balčiūnas ir J. Širvinskas, po 5.00, viso 10.00.

Racine, Wis.: prisiuntė J. Bakutis, surinkta Dr. J. Šliupo prakalbose 38. 85.

Cleveland, Ohio: Dr. J. Šliupo prakalbose, 10 d. liepos, aukavo šie: po 5.00 — K. Varakojis ir I. Usevičius; po 1.00 — A. Baltrukonienė, J. Žemantaitis, A. Šimkunas, S. Zaborškas, A. Kranauskas, A. Gudaitis, P. Rimkus, B. Rimkus, K. Karpavičius, J. Vvėžskas, J. Šutris, J. Bindokas, Z. Burba, J. Blaškevičius, J. Vilčinskis, P. Šukys, J. Gritė, V. Jurgilas, F. Škleris, A. Janulionis, A. Mockeičius, J. Skleris ir A. Sarapinas; po 50 c.

— A. Aksomavičiūtė, B. Strumskis, V. Vanagas, K. Ribokas, V. Ramulda, J. Šilipis, J. Ribokas, K. Skukenskas, J. Kudrevičius, J. Bosas, K. Povilaitis, J. Želionis, K. Gurlė, S. Zigmuntas, J. Bagužis, J. Balčiūnas, B. Jankevičius, A. Pečiūra, O. Karuzienė, V. M. Senkuviene, J. Bielskis, XX., A. Karalius, A. Gimbuta, J. Ruika, K. Štaupas, M. Lasevičius, Smulkių — 5.45. Viso prisiuntė V. S. Jokubynas 51.95.

New Philadelphia, Pa.: per S. Bulotą, 187 SLA. kuopos išvažiavime aukavo šie: iš kuopos izdo — 3.25; A. Bulotienė — 2.00; S. Bulota — 1.50; po 1.00: J. Pacenta ir P. narijauskas, A. Jakaitis, S. Barkauskas, A. Pacentienė, M. Klimevičienė, J. Savickas, J. Klimaitis, J. Raulinaitis, S. Stenionis, K.

Grigaliūnas; 40 c. — J. Šipaila; po 25 c. — J. Paliokas, J. Kripas, A. Banišauskas, J. Elimauskas, L. Smolskas, M. Klimaitienė, M. Vaitkuvienė, J. Petraitis, T. Petraitis, T. Stasiulevičius, J. Andruškevičius, R. Kartavičienė, R. Kripienė; 20 c. — J. Ergelis; po 10 c. — J. Baranauskas ir K. Levinskas.

Viso per liepos mėnesį \$743.53 višo 17.55.

1 d. liepos buvo \$5,825.60

Viso 6,569.13
Išmokėta (kaip jau buvo paskelbta) 5,431.61

Viso labo įplaukė į L. Nepr. Fondą \$12,000.74

P. Jurgeliūtė,
L. N. Fondo sekr.
307 W. 30th St.,
New York, N. Y.

N. ANGL. TMD. APSKRIČIO IŠVAŽIAVIMAS.

Lawrence, Mass., rugp. 18 d. buvo TMD. išvažiavimas. Rengė vietos kuopa N. Angl. Apskričio naudai, kaip jau buvo nutarta paskutiniame suvažiavime. Piktikas pavyko visais atžvilgiais. Privažiavo svečių iš visų apielinkės miestų ir miestelių. Sako, kad buvę su virš 1000 žmonių. Įžanga buvo 15 c. Beto buvo įvairių gėrimų, užkandžių ir t. p. Spėja kad keli šimtai galiks Apskričių.

Tai puiku, N. Anglijos Tėvynainiai. Sekančia žiemą TMD. apskritis galės laugiau veikti. Valio!

Ilgesnis prašymas bus vėliau.

Buves.

IŠ PARAPIJOS NUOTIKIŲ.

Pereitą nedėdienį, švento Petro parapijos klebonas kun. Tamas Žilinskas, pasakė labai ekstraordinarišką pamokslą. Jis išvadino davatkas ir jų lyderius kiau-lėnais ir kiau-lėnienėmis. Jis tai darė nebe pamato. Kالتينو davatkas ir jų vadus kriminališkame prasikaltime, o buk už rašymą, jam, (kun. Žilinskui) juodašimtiškų laiškų. Kun. Žilinskas sakė: jog jis vieną tokį laišką, kaip kun. Žebriui rašytą, jau įteikė policijai.

Tai matote, kad nekurieji karšti katalikai ir katalikės gana gerai progresuoja. Suprantama policija gavus tokį laišką nemiega, ir ankščiau ar vėliau tokį kriminalistą atidengs. Taigi, davatkos ir brostvininkai, look out!

Šiuo kartu kun. Žilinskas visai nemetė jokios dėmės nei ant socialistų nei ant laisvamanių, bet sakė: "Pasakysiu jums labai biau-ru dalyką, kurį aš iki šiolei ty-lėjau, — sako jis, — jau pas mus atsiranda ir Kiaulėnų. Netik Kiaulėnų, bet ir Kiaulėnienių! Kn. Žebrys gauda vo juodašimtiškus laiškus ir tapo nužudytas, dabar aš gatau tokius laiškus ir vieną iš jų įteikiau policijai".

Toliau viešai padėkavojo draugijoms, kurios davatkų prašymus atmetė. (Mat iš-ėmus davatkinių draugijų, visos kitos dr-jos atmetė davatkų plenus) in atsiprašy-

damas prieš pirmėivišką visuomenę, sako: "Aš pirmiau maniau, kad neprigulminguosius palaikė socialistai, laisvamaniai ir sandariečiai, bet dabar matau, kad tas manymas buvo nepamatuotas, nes apsišvietę žmonės tokių tamsybių neriams". Toliau pats kun. Žilinskas dar kalba: "Atsiprašau rimtų ir dievobaimingų katalikų, aš jums davatkų vardo nekišu, bet šitas vardas taip išsidėvėjęs ir purvinas, kad jis tinka tik piktai davatkai".

"Aš šitoje parapijoj išgyvenau 10 metų ir nors su savo maža sveikata negalėjau nuveikt daug gero, bet dirbau kiek galėjau. Ir jei visi parapijonai reikalautų, kad aš pasitraukčiau, tai aš, aprupinęs parapijos reikalus, kaip žmogus, atsiveikintų parapijonus, vienok davatkos manę nevaldė ir nevaldys."

"Kiau-lėnas neša revolverį, o revolverį ir aš galiu turėti, o šimtas davatkų su gyvatiškais liežiuviais lodamos, šlovę plėsdamos neria žmogui kilpą ant kaklo dieną ir naktį"

"Nekurios davatkėlės net pas "Keleivį" atsispyrė, bet ir "Keleivis" pasibiau-rėjo jų darbais, ir, girdėjau, išstumė".

"...Davatkos, sako klebonas, dengiasi gražiais šventais vardais, bet kas iš to. Kitusyk ir buvę šventi aniolai danguje nešioje gražius vardus, bet išvirto velniais, taip ir tos davatkos gal palikt velniatkomis".

"...Sandariečiai, buvo saka-koma, palaiko parapiją Mickaus, bet aš nusiuntęs zakristijoną pažiūrėti, tai nerado jo kirkužėj nei vieno sandariečio".

Taip-tai klebonas pasakojo apie davatkas. Mums malonu, kad tas klebonas kiek laiko atgal šmeižęs sandariečius, pamatė, kad ne sandariečiai jam duobę kasė, bet jo gerieji parapijonai. Tegul šis kun. Žilinsko teisingas pamokslas apie davatkas palieka mūsų istoriniu dokumentu ir tegul buna ant visados pasakyta, kad rimtiems sandariečiams neapeina jokia parapija ir jie jų jokios nemato reikalo nei griaut nei statyti.

Parapijonas.

Mikas Petrauskas buvo sugrįžęs nuo Masaryc farmos pasižiūrėti namų ir pamatyti pasiilgtų draugų. Dabar kompozitorius po nuovargio darbo jau jaučiasi kiek tvirtesnis. Vienok be darbo nesėdi ir tenai. Rašo operą "Elgėtos Duktė", kuri busianti vienu iš didžiausių darbų lig šiol atdirbtų.

Ramume ir netrukdomam esą gerai dirbti. Gerb. kompozitorius vėl išvažiavo ir sugrįžs nuo farmų gal už dviejų savaičių, arba trijų, kaip tik apdirbs apiplenuotą darbą.

MONTELLO, MASS.

ALTS. 24 kp. susirinkimas.

Buvo ekstra susirinkimas rugp. 15 d. Šis susirinkimas buvo šauktas vien tik įstatų apkalbėjimui. Įstatatai buvo priimti išėmus du punktu: priėmimo šanarių organizaciją ir kad turėtų but tam tikros blankos ir mes tą dalyką atidavėme seimui apsvarstyti. Antras paklausimas: ar gali sandariečiai darbuotis prie Amerikos Lietuvių Darbininkų Tarybos. Šis tarimas atiduotas N. Anglijos Apskričio susivažiavimui.

H. Staupas, sekr.

SUSIRINKIMAS.

Montelloj ALTS. 24 kp. susirinkimas bus rugs. 2 d. t. y. Labor Day, vakare 7:30 val.

Malonėkite kuoskaitlingiausiai susirinkti, nes turime daug tarimų, kuriuos mes turime tuojau svarstyti. Šiame susirinkime žada but svečių iš Bostono, J. Strimaitis, "Sandaros" redaktorius.

Susirinkimas bus Tautiškame name. Atsiveskite naujų narių prirašyti, kuriems bus paaškinta plačiau apie ALT. Sandaros principus.

H. Staupas, sekr.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on August 21, as required by the act on October 6, 1917.

BRITAI EINA PIRMYN.

Britų spaudimas privertė viešą keliuose vietose pasitraukti atgal.

Neturių mylių pločio fronte, į vakarus nuo Armentie re, Haig'o kariuomenė pasistumė tarpe Vieux Berquin ir Baillaul apie 1000 i-ri 2000 jardų pirmyn.

Į pietus nuo Merville da- daugiau paimta pozicijų išvokiečių.

Jau paimtas Outtersteen ir 4ta saksonų divizija jau iš kaimo išbėgo.

Pranešta kad ten pat suimta apie 400 belaisvių.

Visiems Prieinamas

Kraujo Valytojas.

PARTOLA

Saldainiai valantį Kraują ir Skilvį

PATROLA yra geriausi saldainiai valanti kraują ir skilvį, smagiai ir minkštai veikia ant skonio, beskausmo ir jokiamo atsitikime negadina normalių organizmo funkcijų.

PARTOLA rekomenduojama ir parduodama didelėse dėžėse, kurios vienos užteks Jusų šeimai nai laike trijų mėnesių.

PARTOLA reikalinga kiekvienoje lietuvių šeimoje.

VELTUI

Graži ir naudinga dovana kiekvienam, kuris prisiūs užsakyti kartu su šiuomi apskelbimu. Laiškus ir užsakymus adresuokit:

APTEKA PARTOSA
160 Second Avenue,
New York, N. Y. Dept. L2

PATRUKIMAS UŽMUSA

7000 KAS METAS.

Septyni tukstančiai žmonių kas metas miršta nuo patrukimo. Kodel? Užtai kad nelaimingieji neprisiūre-jo savas arba tik gydė ženkla (ištinima) skausmo ir neatkreipė atidos priežastiai to skausmo. Kaip tu elgiesi? Ar neprižiuri savę nešiodamas trusą ar kitokių itaisų? Trusa yra tik užvadas iš bėdos — yra neatsakančiu ramsčiu jau sukrypusiai sieniai. Veržimas jo kiudo kraujo bėgiojimui.

Bet mokslas rado kelią ir kožnas truso kankinys yra kviečiamas ypatingai ir dykai išmėginti. PLAPAO metodas yra moksliskas logiškias ir pasekmingas gydymas.

PLAPAO PAD kuomet pridėtas tvirtai prie kuno negali slankioti arba pasitraukti nuo vietos, todėl nespandžia nei negyba. Minkštas kaip aksomas — len gvai uždedamas — ne brangus. Nešiojamas kuomet miegi ir kuomet dirbi. Nėra dirželių, sakčių ar sprenžinų.

Išmok uždaryti hernial atidarymą taip kaip ganta isako, kad patrukimas neitų tolyn. Prisiusk vardą šiandien į PLAPAO CO. Block 3056 St. Louis, Mo. del dykai pabandyti PLapao ir reikalingų informacijų vartojimui.

(Apgarsinimas).

ANT ISMAINYMO AUTOMOBILIUS.

Visai mažai važinėtas, beveik naujas, 7 sėdynių ir greito bėgimo. Geras del didelių šeimynų arba taip del biznio. Savininkas nori išmainyti ant mažesnio, 2 sėdynių. Kas turit mažą mašiną o norit didesnę tai dabar proga mainyti. Kas norėtu-mėt pirkti taigpi gera proga.

Atsišaukit:
Martin Valiulis, 16 Ticknor St.
So. Boston. Tel. 1404 W.

Sustok, Paklausk ir Pamastyk!

Skaitydamas mūsų pranešimą gerai pamastyk, ar mes teisybę kalbam. Tavo \$100. atneš tau pelno \$25. į metus ir netik pelną, bet ir įgysi sau sąvastį ir ką norėsi tą galėsi su ja daryti.

Mūsų agentura gyvuoja jau seniai, patarnaujam visame teisingai ir kas pas mus ką nors pirkto, tai nesigaili.

Saugokis tokio agento, kuris-neturi jokio patyrimo, jokios savasties, nē pinigų neturi, bet tiktai šmeižia kitus, kad galėtų patį pasinaudoti, tokio ir atsakomybēn nepatrauksi nes plikas kaip tilvikas. Mes turime visą eilę namų ir farmų labai pigiai.

Todėl, jeigu manai kokią sąvastį įgyt, atsikreipk prie mūsų. Gauk pas mus aiškius nurodymus, o tada nuspręsk pats kaip tau geriau ir parankiau išėina.

Dabar gera proga naudotis, nes karės metu daugelis visokių praperčių parduoda pusdykiai. Nepraleiskit geros progos neišnaudoję.

MIKAS CORANAS

Petras Ketvirtis

366 BROADWAY,

SO. BOSTON, MASS.

Lietuviai Amerikoje.

WANAMIE, PA.

Nelaimė kasyklose.

Rugpjūčio 6 d. anglų kasyklose tapo užmuštas Petras Karpavičius. Velionis paėjo iš Suvalkų gub., Vilkaviškio pavieto. Amerikoje išgyveno 7 metus. Nuliudime paliko jauną patį, po tėvais Oną Strolitę.

"Sand." Koresp.

PITSTON, PA.

Laidotuvės su prakalbonis.

Mūsų kolonijoje labai sunku išgirsti gerus kalbėtojus, kadangi čia leidžiamos tik tam tikros prakalbos. Bet štai 11 d. rugp. laike Jurgio Kemėžio laidotuvių ant mūsų tautiškių kapinių kalbėjo Kastantas Norkus iš Bostono ir F. Ziatkauskas, iš Scranton, Pa.

Pirmiausia pranešu visuomenei nors trumpą velionies biografiją. Vėlionis, Jurgis Kemėžys, 36 metų amžiaus, Amerikoje išgyveno apie 20 metų; peireitais metais tapo sužeistas an gljų kasyklose ir nuo to numirė. Vėlionis paliko patį Julijoną (po tėvais žemaičiuotė), 2 sunus — Jurgutį 6 metų ir Juozuką 5 metų amžiaus, o taipgi dukterį 2 metų amžiaus. Kaip kiekvieno darbininko, taip ir jo šeima liko dideliame varge.

Pirmiausia ant kapų prakalbą pasakė K. Norkus. Jis pagyrė vėlionies gimines, kad jie savo draugui numirus jau išdryso pasielgti gražiau ir vieton kunigo, pakvietė kalbėti darbo žmonių draugus ir privedė keletą pavyzdžių, kaip kunigai daro biznį, is žmonių ašarų. K. Norkus paragino susirinkusius paaukauti kiek nors vėlionies siratomis, kad kiek nors parodyti savo atjautimą nelaimingiems. Ten pat tapo suaukauta ir įteikta pasilikusiai varge šeimynai \$24.54 centų.

Paskui kalbėjo p. F. Živatkauskas, kuris ragino našlaičių pažįstamus neapeleisti į vargą pakliuvusių siratų, kad tie maži kudičiai būtų tinkamai išauklėti ir išmokyti. Ponas Živatkauskas smarkiai uždrozė kunigams, kurie sakydami "pamokslus" prie negyvėlio, naudoja si progą ir hipokritiškai mulkina darbininkus.

Reikia išarti širdingai ačiū kalbėtojams ir visiems geros valios žmonėms parodžiusiems savo atjautimą nelaimingiems našlaičiams.

Dalyvavęs.

PITSTON, PA.

Pikninkas.

Rugpjūčio 11 d. LSS. rajonas surengė pikninką, kur rajono sekretorius perskaitė paskutiniomis metais nuveiktus rajono darbus. Pasirodo, buvo surengta keli prakalbų ir paskaitų maršrutai ir kelios paskaitos.

Pikninke buvo žaistų ir prakalbų. Kalbėjo kun. M. X. Mockus. Nors inteligentiškumo tame žmoguje nesimato, nors jo prakalba susideda vien iš autoritetingo riksmo, bet aplo-dismentų jis gavo pusėtinai. Ne tik aplo-dismentų bet ir virš \$25.00 ten pat sudėjo jo bylos vedimui Waterburyje ir jam įdavė.

Antras kalbėjo p. J. Kačergius žinomas revoliucionierius ir publicistas. Jis kalbėjo labai rimtai ir nuosekliai: Kvietė visus lietuvius darbininkus vienybėn. Gerbiamas Kačergius dabar dirba anglų kasyklose tat jis iš savo patyrimo daug naudingų dalykų paaiškino darbininkams. Tačiau jam ne taip daug ovacijų darė, kaip kad Mockui. Well, mūsų žmonės vis nori juokų...

Zemaišs.

LAWRENCE, MASS.

Atsišaukimas į vaikų augintojas - motinas.

Mes LSS. 64 kp. laikytame su sirinkime 4 d. Rugpjūčio (August) nutarėm tvirti mažų vaikų lavinimo draugijėlę. Draugijėlės tikslas bus mokinti vaikučius dailaus apsiėjimo, žaistų, deklamacijų, dainų, lošimo ir lietuvių kalbos, rašybos ir tt., kas yra labiausia reikalinga mūsų jaunajai kartai.

Todel mes LSS. 64 kp. atsišaukiam į motinas, kurios norėtu leisti savo kudikius lavintis į tą mokyklėlę, kad atvežtų 25 d. Rugpjūčio į Maple Parką, nes ten bus tos draugijėlės pirmas susirinkimas ir prirašykite juos. Prie to dar socijalistų Bendrovė skyrė keliatą galionų aiskrimo uždyką visems kudikiams, kurie atsilankys susirinkiman.

Prisirrašymas prie minėtos draugijėlės taip-gi bus uždyką. Motinos, kurios turite kudikius, nepraleiskite tos geros progos, ir žiurėkite, kad jusų kudikiiai galėtų lankyti tą mokyklėlę.

A. J. Remeika, sek.

Nuo Redakcijos. Labai gražus užmanymas LSS. 64 kp., bet iš šio atsišaukimėlio nematyti kai-kurių, labai svarbių, dalykų. 1) Kas lavins tuos vaikučius, kas juos prižiurės. Mokytojai turėjo but paskelbti kartu su atsišaukimėliu. 2) Kokia programėlė lavinimo. 3) Kodėl nebuvu galima LSS. 64 k-pai susidėti su vietos ALTS. arba kitomis d-jomis ir bendrai veikti, nes tuomet ir daugiau visų užjautimo bus ir tas naudingas sumanymas galėtų nešti gerus vaisius. Vieniems tik socijalistam vykinant šį sumanymą mes abejojame jo išpildymui. Jau matyti ir iš pačio atsišaukimėlio, kad užmanytojai tik už "aiskrimą" nori gauti vaikus iš motinų prie d-jėlės, tai apsiurėškimas ne pageidaujamas.

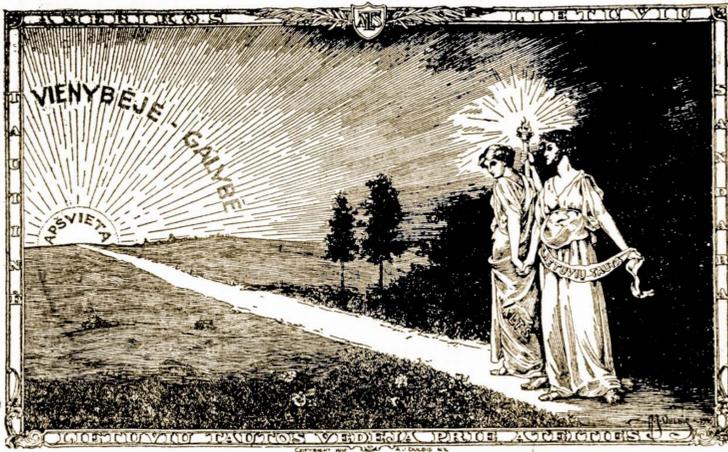
WATERBURY, CONN.

Dramatiškų dr-jų veikimas.

Daug kartų jau buvo aprašyta apie Waterburio Dailės dr-jas ir ką jos yra nuveikusios. Čionai gyvuoja Dramos dr-jos sekančios: "Aidas", "Varpas" ir "Aušra". Noriu trumpai apibriežti, apie tų dr-jų norus.

Gerai Lietuvos Tėvynainiai ir daugiau apsišvietę yra susispietę prie "Varpo" ir "Aido". Šių draugijų nariai yra visi blaiųš ir pasižymi savo veikimu ne tik dailėje, bet ir visuose labdarin-guose veikimuose. Po "Aušros" vėliava susispietė mažiau apsišvietęs jaunimas, daugiau mylintis lankyti smukles ir mažai ką veikti, bei protauti. "Varpo" ir "Aido" nariai visi priguli prie TMD. 5 kp. Tų dviejų dr-jų nariai buvo sutvėrę Lietuvos Gelbėjimo dr-ją, mokėjo mėnesines mokesčius, buvo sumokėta \$400.00 ir pasiūsta tiesiai Lietuvon, Dr. Basanavičiaus vardu. Matydami, kad niekas daugiau neprisirāšo L. Gelbėjimo dr-jon, išsiuntę visus pinigus, likvidavo dr-ją ir visi nariai perėjo į Tautos mežliavos skyrių, užsidėdami dar didesnius mokesčius. Prie Lietuvos Atstatymo B-vės, pirmutiniai nariai iš Waterburio buvo, rodosi, varpiečiai, paskui aidiečiai ir kiti. Šiandien tų dr-jų nariai varo didžiausią agitaciją už B-vę. Lietuvių Dienoje liepos 4 d., parodoje taipgi smarkiai dirbo šios dvi draugijos ir turi didelę simpatiją nuo vietinių lietuvių. Ir jeigu jos rengia vakarus, stato scenoje teatrus, neatsižiuri į medžiaginę pusę, kad sutrauktų daugiau žmonių ir kad liktų daugiau pelno, o daugiausia atkreipia atydą, kad

Sandara mus veda prie šviesenės ateities.

Laimė žmonių priguli nuo tų apėnkybių, kurias patį žmonės sau sutveria.

Rimtai, moksliniai vedamas tautos judėjimas tveria geras darbo žmonėms aplinkybes ir jų likimas—graži ir laiminga gyvenimo ateitis.

DEMOKRATIJINĖJE šalyje yra užtikrinimu, kad niekas, be laudies valios nebus daromą, o ypač dar prieš tą liaudį ir jos reikalus.

Demokratinėje šalyje gerbuvį savo šaliai nustato patįs žmonės.

Apšvieta žmonių yra vedėja žmonių prie laimingesnės ir šviesios ateities. Tamsybė jų didžiausias priešas.

Progresas žmonijai naudingas tik evoliucijinis, bet gali but didžiausia nelaimė žmonių stengiantės įvesti tokį šalyje gyvenimą, kuriam dar nėra tvirtai pastatytų pamatų.

Evoliucijinis progresas yra siekimas po atsėkimo vieny dalykų, toliau prie antrų, trečių ir t. p.

Naujos reformos tvarkos reikalauja pribrendimo visos šalies prie tų reformų. Ne vien žmonės turi pribrepti bet ir visas gyvenimas turi but davestas ligi tų reformų pareikalavimo.

Reformoms pamatus statanti organizacija arba partija yra toji kuri daro šiandien statymo darbą sulyg gyvenimo aplinkybėmis. Tokia partija yra tveriančia vis puikiasnė ateitį.

Kova žmonių už gerbuvį nėra pabaigiama, ir visuomet, kad ir aukso metašs ji nesibaigs. Kovoti už savo ir artymesnių sau žmonių reikalus yra prakilnus dalykas, augštas dalykas, bet kova turi buti rimtai vedama. Kova tik už iščius punktus savų siekinių yra kartais dideliu išsišokimu ir progreso sutrukdymu.

Ir tik per KOVĄ, tiesią, teisotai vedamą, APŠVIETĄ mes įgysime savo teises.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara veda liaudį prie jos artymiausios šviesios ateities.

Ji veda liaudį nuolatai, lig tikslo neatsieks.

A. L. T. Sandaros vadovaujančiu idealu yra: "TAUTIŠKO SAVISTOVUMO PALAIKYMAS IR ĖJIMAS PRIE PLAČIAUSIŲ DEMOKRATYBĖS PRINCIPŲ".

Visi tautiečiai atminkite, kad Lietuva turi but rimtų partijų vedama ir tikru keliu.

Tokia yra ALT. Sandara.

Stokite į ją, kad eiti tuo, tikrai prie Jusų laimės vedančiu, keliu.

Skaitykite jos organą "SANDARĄ", kuri nurodo tą kelią.

Tverkite A. L. T. Sandaros kuopas.

Rašykite prie A. L. T. Sandaros narius.

Įstojus į Sandarą gausite organą dykai, mokant po 25 c. mėnesinių mokesčių.

Adresas:

"SANDARA"

366 W. Broadway, --: --: So. Boston, Mass.

aktorai būtų pralavinti, kad veiklas nebutų sudarkytas. Už tai vietiniai lietuviai ir garbė atiduoda toms dr-joms.

Valio varpiečiai ir aidiečiai, dirbkite Lietuvos labui, o mes visada remsime ir jus prakilnų darbą!

Dabar pažiurėkim į Aušros narius, kur jie veikia? kur pri-

guli? Prie TMD. 5 kp. priguli tik vienas narys, prie Liet. Atstat. B-vės visai nepriguli nei vienas, prie L. Gelbėjimo dr-jos neprigulėjo, prie Tautos Mežliavos skyriaus nepriguli. Kur priguli aušriečiai? Gal atsakys jie patįs.

Gerb. aušriečiai, jeigu esate geri Lietuvos Tėvynainiai, del-

ko neremiate Lietuvos naudai veikimo, delko neprigulit prie šių viršminėtų dr-jų? Negana gerb. sudarkyt vieną kitą veikalą, reikia veikti ir kitur, reikia duoti pagelbą Lietuvai. Jūs imkit pavyzdį nuo "Varpo" ir "Aido" dr-jų narių, dirbkite ir jus kartu su jais, nes kitaip liksite visai be žmonių, šiandien turit

gerą pavyzdį jums nepritarimo, nes mažai jus vakarus lanko. Jeigu jus toliau taip darysite, tai verti busite pasmerkimo nuo Waterburio visuomenės. Ir aš manau, kad aušriečiai atkreips atydą į šį raštelį. Butų pageidaujama, kad Aušriečiai atsilieptų, nes gal aš klaidingai aprašiau.

Aušriečiai, prie darbo — Lietuva to reikalauja.

A. Jaunuolis.

MONTELLO, MASS.

Nėjvyko pikninkas.

Paskutiniame N. A. suvažiamime buvo išrinkta keletas ypātų, kurie apsiėmė surengti pikninką N. Angl. Apskričio naudai. Rugp. 11 d. Montello išrinktasis komitetas B. Juodris surengė puikų, puikiausioje vietoje pikninką, bet iš priežasties blogo oro nėjvyko.

Bet vakarop, apsistojus lietuvi daugelis atvažiavo pasižiūrėti tos vietos. Buvo žmonių iš Bostono, Norwoodo, Montellos, ir net Worcesterio, nes visi norėjo sueiti savo draugus ir pažįstamus ir pasilinksinti tokioje puikioje vietoje, paplaukioti valtimis ant ežero ir pušyno oru pakvėpuoti ir po juo pašnekėti. Aplinkui yra ir lygių pievų pabėgioti.

Pikninkas atidėtas. Neuzilgo tik gerai progai pasitaikius, o dar bus galima gauti ta vieta, vėla parengsime ten pat pikninką.

B. Juodris.

SOUTH SIDE, OMAHA, NEBR.

Skerdyklų darbininkai.

Kaip visur, taip ir čia darbai eina gerai ir sulig pripažintos p. Alchuru mokesties, paprastas darbininkas gauna po 40 c. į valandą už pirmas 8 valandas, po 50 c. už 9 ir 10 valandą ir už ilgesnį viršlaikį po 60 c. į valandą. Kas nori dirbt ilgas valandas pasirenka ir vieta. Virš laikį gauna užmokėt (back paid) tik vien pasidarbavimu skerdyklų unijos, kuri vedė tą kovą per advokatą Welsh. Kai-kurių viršlaikis (back paid) siekia iki 100 dol. ir žinau lietuvių, kurie gavo daugiau kaip 100 dol.; čia susipratusieji darbininkai turėjo pamatyti naudingumą prigulėjimo prie unijos.

Tarpe vietinių lietuvių organizatoriaus unijos galima pripažinti A. Ukialį ir J. Marijonaitį. Kitataučiai, o net ir juodukai, skaitlingai yra susirašę į uniją, bet lietuviai toli nuo kitų atsilikę ir niepaik negalima įkalbėt naudingumą susiorganizuot darbininkams. Unija, jau girdėt, nori pasistengti išgautie daugiau mokesčio, sulyg pakėlimo kainų mėsos ir bus užtikrintos pasekmės, jeigu visi prigulėtų prie unijos. Teko girdėt, nuo lietuvių, kurie nemasto apie savo vargingą gyvenimą, kad unija prie (back paid) nieko neprigelbėjo, o tik "gubarmonas" liepė kompanijoms išmokėti. Broliai lietuviai, susipraskite ir visi iki vienam prisirašykite prie darbininkų organizacijos, nes toks apsileidimas negali but dovanotas. Neatidėliok ant toliau, bet rašykis kuo greičiausia, kad nebut pervėlu. Prigulite prie parapijos, kad išganyt savo dušią, prigulėkit prie unijos kad išganyt savo kuną.

Suvalskinis.

Viename laikraštyje tokia mintį užrašo:

"Jeį jieskai ko, tai jieskok savyje. Tenai surasi dar neatidengtas žemes ir begalinius turtus. Kiekvienas turi tokį turtą, su kurio turtu ir karalių turtai nesulygina".

Well, butų labai gerai, kad tas mintytojas nupieštų tų žemių geografinį žemėlapi, lengviau surastume.

SIS-TAS APIE MUSŲ POLITIKĄ.

(Taša nuo pusl. 2-ro).

tiems neduosiu jos vesti. Ir tegul tenai centrai stato savo partijos principus, taktiką, o kas mane apeina — aš nesutinku, aš kad ir prieš didžiumą, kovosiu lig galo. Ir pas mus tokio nei savęs negerbimo, nei kitų nepašėnavojimo taip gerai susigyveno, kad tas patsai demokrata, visur tinka, jo principai visą ką leidžia padaryti — jis gali ir su klerikalais dirbti kuodraugiškiausiai ir jų klerikaliskus darbus, užmanymus remti ir savos srovės darbus apelsis nes kas jam tie principai, kas jam tenai pasilazyti ir kas nuo to nenkenčia. Aėiu tam, pas mus nebuvo pasidalinimo, bet buvo "sugyvenama". Ir darbu ištikus dabar yra taip: gervė veža į orą, vėžys atgal, o lydeka pirmyn, bet vežimas nei iš vietos nekrust.

Kad aš nebučiau tuščiakalbiu ir faktų čia privesiu.

T. Taryba be jokios kontrolės iš savo pusės pasirašė ir pavedė darbą vartyti (parašus po protestais prieš kaizerj) klerikalams ir, žinoma, to darbo visą naudą jiems taipgi pavedė. L. T. Tarybai susitaikius su klerikalais ALT. Sandaros sekretorius po visas kuopas išsiuntinėjo tuos raštus ir kuopų nariaini dirbo, rinko ir siuntė Washingtonan klerikalų ofisan, kad jie sandariečių darbą sunaudotų ir pasakytų: "štai, mes katalikai, kiek parašų surinkome. O kur jų tautininkai?" Taip nepasielgs pasaulyje jokia partija, jeigu ji bus partija, kaip pasielgė šiuo metu laikui ALT. Sandaros centras. Nors mano ir kitų buvo tas patėmyta, nes buvo kreiptasi į "Sandarą", bet "Sandaros" redaktorius atsakė: "Drauge, tik susimildamas nekelk vaidų. Aš rašiau pirminink. apie tai, užtvinkau įdėti ta protėsta, tai raštiniukas, p. R. Adėgauskas jau klausimus darė, kad nesipykti, tai dėjau, bet, brolau, aš nieko negalini nuo savės padaryti. Pirmininkas vėla del ramybės tik, sako, tylėk ir jų rašteliu nedėsiu". Ir tylėjau.

Po kiek laiko vėla išgirdau, kad jau T. Taryba sutiko savo atstovą siųsti į Šveicariją. Tuojau redaktoriaus klausiu, o kaip manai? "Priešinsiuosi visomis galėmis, tai jau skandalas; bet vėla mane terlios, vienok nežiūrėsiu". Rašau rašteli į atsako redaktoriaus: "Jūsų rašteli nedėsiu, nes jau taryba atšaukė savo nutarimą". Labai gerai, bet kodėl žmonėms nepasakyti, kaip išrodo dalykai? Redaktoriaus plačiau rašo, kaip jam išrodo: "pritarimas ir siuntimas atstovo reikštų užgyrimą klerikalų darbų, kurie, kaip pasirodo, yra priešingų musų principams ir talkininkams". Na ir kodėl rodo nebuvo to pasakoti.

Bet musų politikėlė vis dirba. Įvairiausiais budais daromi T. Tarybos tarimai, kurie dažnai baisiai naivūs ir tiesiog kenkiant. Kaip jų manote tokia T. T. gali gerai užsirekomenduoti L. Trockiui pasiųsdama telegramą, tokiu seimo šaukimu ir t. p. Vienok apie tai vis dar visko nepasakoma.

Štai pastaruoju laiku T. Taryba nutaria išleisti anglų kalboje kun. Prapuolenio knygą "Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje". Vėla man didelis siurpizas! Tautinė-demokratinė taryba išleidžia kun. Prapuolenio knygą, kuri visame nėra demokratinė dvasioje parašyta. Dar beto, ji amerikonomams visai nesuprantama. Ta knyga gali but idomi kai-kuriems lenkam ir lietuviams, bet kiek ji idomumo suteiks amerikonomams. Rodos ta T. Taryba turėtų suprast, kad

amerikonams reikia duoti jiems lengvai suprantamos literaturos ir tokios galėtų pagaminti. Bet, kad ta literatura butų demokratinė dvasioje, nes demokratų suaukautais pinigais iš L. N. F. manoma leisti. Klerikalai, katalikai tesileidžia savo literatūrą, bet kam kištis mums prie jų darbų. "Sandara" pažymi, kad joje yra, daug balas, kuris nebus naudingas ir reikalingas Amerikonams. Tas teisybė, bet kam nutylėti ir apie kitą pusę?

Bet musų prijaučiančioji spauda ir toliau to eina. Stai išėio brožiuriatėis "The Lithuanian National Council" ir kad apginti savo partijos neeguojamas joje idėjas, kad nurodyti ir tyėiomis iškreipiamus faktus, jie yra visi už knygele. Ugi kur jų tautiniai-demokratiniai darbai, kur jų idėjos, kur jų partija?

Pasirodo "The Catholic World" italo straiptnelis apie "Katalikišką Lietuvą" ir ar musų te demokratinė spauda, ta tautiškoji spauda ar nurodė, koki yra trukumai ar ji pasakė, kad perdaug rymo katalikams darbų užverčiama o ypač jos dvasiškojai, kuri buvo žmonių ir tautos reikalų priešu: tai lenkino, tai kramolą naikino, tai vėla pas lenkus vėža arba pas kaizerj, tai dar monarcho reikalauja. Ar gi musų tautinė-demokratinė spauda jiems patėmijo šituos nuopelnus? Ar ji patėmijo apelsitus, šalyje klerikalų veikėj, demokratus veikėj, ar ji patėmijo, kad nors šale "didelių" katalikų dvasiškojų darbų taipgi yra nemažesnių darbų svietiškojų, kuriems darbuje dirbant jokios religijos ir sektos.

Bet kur tau trukumus matys o viskas antisyk "all right", kuopuiskiausia.

Ir dar ne viskas. Štai praskamba žinutė, kad W. Urah pasirinkimu karalium yra priešėng Vokietija ir musų tautinė-demokratinė spauda, kartu su klerikaline gailisi tokio atsikimo, lyg užtaroje. Nesmagu net rašyti.

Ve, vėla, Informacijų biuras Washingtone jau vieton politikos užsiėmė reklamavimu savų klebonų, chory, taip, kad išrodo, jog Pittstono choras daugiau važiavo pas Baltimores kleboną negu į iškilmes, ir šitos reklamos tautininkų - demokratų spaudoje išspausdinamos.

Nugi, broliai, dabar pasakykit, kuom pavadinti tokią musų partijos, Sandaros, politiką?

Bet ir tai ne viskas dar. Štai Chicagoje susirenka ir tariasi su socialistais ir klerikalais musų šulai. Išgirdęs iš "Darbininko" apie buvusias tarybas su klerikalais tuojau griebiu plunksnā ir klausiu musų partijos organo, "Sandaros", redaktoriaus, o kaip ten Chicagoje buvo, kaip ten yra, juk Tamstai tie dalykai bus puikiai žinomi, nes tai centras ir be jų žinios nieks tartis negalėtų arba Jums turėtų pranešti apie pasekmes.

Sulaukiu iš Redaktoriaus laisėkelj, ugi nabagas nieko nežino apie tarybas. Kas gi dabar turi žinoti? Pagalios kas turi teisę daryti? Dar, pagalios, patasai mandagumas reikalauja, kad partijos organo redaktorius turėtų buti butinai painformuotas ar tenai kokios pasekmės buvo ar jokių. Pas klerikalus tas daroma. "Sandaros" redaktoriaus dar prirašo: "Aš, brolau, nežinau ką dešinė daro, bet žinau, ką kairė mano daryti. Manė jie niekadoms neinformavo ir neinformuoja, o jie veda kas sau politiką ir vis vardu partijos. Žinau tiek, kad nei g. pirmininkas nežino apie tai, nei kiti valdybos nariai".

— Tai chaosas! — tik sukteleliau. — Kas žino?

Na, broliai Sandariečiai, ką jų pasakysite apie tokią partiją

ir jos tokią "politiką". Aš parašau tik vėlydamas gero — noriu, kad pataisytumėte, tas klaidas, nes jeigu nebus taisoma, tai kokia mūsų laukia ateitis, jeigu nebus turiamasi, tai koki mūsų santikiai bus, kur link mes nužengsimė?

Manau kad mano šis rašteli nebus suprastas bloguoju, o bus paskaitytas tik raštu žmogaus, norinčio Sandarai gero, o ne blogo. Viešai sakau todėl, kad visi sandariečiai žinotų, nes kiekvienam į ausj nepasakysi. Pagalvokite ir raskite išėjimą.

Naujas Sandarietis.

WEST LYNN, MASS.

Iš lietuvių veikimo.

Buvo šv. Kazimiero pašalpinės d-vo mitingas ir škaitant pereito susirinkimo nutarimus matome, kad pirmin. d-jos Jonas Benkus prašalintas iš d-jos už paėmimą kumpio. Mat dalykas kame: Liepos 4 d. buvo piknikas šv. Kazimiero d-jos ir Kliubo sykiu ir staiga išnyko kumpis. Jau einant namon vienas iš komiteto priejo prie p. J. Benkaus ir pradėda kalbėti. B. užklausė, o kas bus su tomis toniko tuščiomis bonkomis, kad jų nežada imti. Vaikinas priėjės sako, su bonkomis tai kaip, bet kas bus su tuo kumpiu, ką prapuolė. B. paėmė baimė ir jis pasitraukė į šoną, išėmė iš bakselio kumpį ir numetė. Bet tas žmonių buvo patėmyta ir J. B. suėmė. Ant susirinkimo teisinis, bet neišėiteisino ir buvo už tai išmestas iš d-jos.

Ponas J. B. yra karštas rymokatalikas, o vienok ji tenai neišmokino nedaryti blogo darbo.

Teisybės Vaikas.

Lietuvių pabėgėlių gabenimas iš Minsko.

Apsilankę Vilniuj Minsko lietuvių tremtinių atstovai p. P. Mičiulis ir d-ras A. Alseika, tarėsi del tremtinių medicinos istaigų grāžinimo iš Minsko su Lietuvos Tarybos grāžinimo komisija ir šelpimo komitetu. Tremtiniai iš Minsko rajono bus tuojau grāžinami. Išduodami lietuvių sanitarinės pagalbos draugijos sveikatos paliudijimai, nors ir nepaliuosuoja žmonių visai nuo karantinos (nes ten dar daroma dezinfekcija ir registracija), bet turintiems tuos paliudijimus žymiai bus sutrumpinktas sėdėjimo laikas karantinose. Iš karantinų visus leidžia namo. Esanti Minske prie komiteto didelė lietuvių ligoninė, Lietuvių sanitarinės pagalbos draugijos valdybos vedama. Išvažiavus tremtiniams tuojau, bus grāžinta Lietuon.

Erzvilkas (Skaudivilės apsk.)

Miestelis stovi gana gražioje vietoje, ant upės Šaltunos kranto. Čionai yra bažnyčia, pradamoji mokykla, krautuvė vaduo: "Vienybė" ir knygynas "Vainikėlis", į kurį pareina po kelias dešimtis visokiu lietuvių laikrašėčių. Pradamoji mokykla gyvuoja jau antri metai. Mokytojauja joje J. Kumzickas, baigęs Veiverių seminariją. Žieną mokinių lankėsi daugiau negu 60, dabar gi arti 20. Lietuviai mokosi priešpiet; popiet gi židukai, kurie mokosi vokiškai ir lietuviškai. Kun. klebonas rupinasi jau įsteigti ir vakarinius kursus.

Erzvilke turėjome ir porą lietuvių vakary. Per užgavėnias buvo suvaidinta: "Paliepus knarkia", "Ponaitis" ir "Girtuoklis", o antrą vėlykų dieną: "Tarnas įpaimiojo" ir "Trys mylimos". Vaidinimai pasisekė gana gerai. Buvo padainuota keletas tautinių dainų ir Lietuvos himnas. Kadugys.

Seinai. Balandžio 28 d. išgirdome bažnyčioje iš sakyktos, kad atidaromi šventadienių kursai suaugusiems. Po pamaldų

nusiskubinome į tuos kursus. Buvo matyti, kad jaunimas gerai supranta tų kursų svarbā, nes jo čia prisirinko arti 60 žmonių, daugiausia merginų, kurių dabar daugiau yra. Kursų pamokos eis mokyklos bute. Moko vietos mokytojai, kurių dabar turime jau pakankamai. Kursų tikslas: nieko nemokantiems suteikti nors pirmųjų mokslo žinių; šiek tiek gi apsišvietusiems tos žinios paplatinti. Kai kuriuos girdėt kalbant: "gir di sunku mokyti, reiks, gal, mesti". Taigi patariama niekam nemesti, tai juoba suauge, nes metus reiks gailėti. Jei maži vaikai išmoka, tai juoba suauge, turėdami daugiau supratimo. Jei mokytojai nesigaliti savo truso, tai jaunimui reikait šių žmonių darbu naudotis.

LAIME TAVES LAUKIA.

Paimk šitą stubā 6 šeimynų ant Bolton st., So. Boston, Mass., netoli St. Vincento Bažnyčios pusdykiai. Savininkė turi kitā biznj liepia parduoti ant pirmo pasiulijimo.

Kreipkitės pas:

A. J. Kupstis, 343 Broadway, So. Boston, Mass. Telephone So. Boston, 2143-W. (34)

W. S. S.

Laike šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už \$4.18 kiekvienā. Sausio 1 d., 1923 metais. Sus. Valst. valdžia grāžins už juos po \$5.00 už kiekvienā.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienų.

Tos "žymės" neša ketvirtā (4%) nuošimtj išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuošimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, tu ri tū pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.

Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, "Sandaros" administracijoje, krautuvėse ir kitose vietose, kamė yra iškabinta raidės: W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.

Dr. David W. Rosen Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyru ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare. 321 Hanover st., Boston, Mass.

Tel. So. Boston 270. DR. JOHN MACDONNELL, M. D. Galima susikalbėti ir lietuviškai Ofiso valandos: Rytaiš iki 9 val. Po pietų 1 iki 3 Vakaraš 6 iki 9. 536 Broadway, So. Boston.

Prie išsinarinimo ir įsijovimui Tuojau įtrink D-ro Richter'o PAIN-EXPELLER Nuo 50 metų nesuvadžiojantis ir letuvinikų numylėtas naminis budas Tikras tiktaš su pažymėta marke "IKARA" 35c. ir 65c. butelukas visose aptiekose arba stabiāi nuo F. AD. RICHTER & CO. 14-80 Washington Street, New York, N. Y.

Bell Phone Dickinson 3995 M. Dr. Ignotas Stankus 1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa. Lietuvis Daktaras ir Chirurgas. Ofiso Valandas: Nuo 9 rito iki 5 po pietu Vakaraš, Ketverge nuo 6 iki 9 P.M. Nedėliomis iki 4 po pietu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI Vilmatinis Lenkiškas DANTŲ DAKTARAS. Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedau naujus. Laikā gvarantuojau. Ištraukiu dantis be jokio skausmo. 176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh (Jakimavičius) Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare. 509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass. Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS Dr. N. A. Glebow, Specialistas Veneriškų ligu. Igięis moksliā Berlinu, Vienos ir kituose Europos universitetuose. 884 Main St., Cambridge, Mass. Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po pietu. Nedėliomis nuo 12 iki 1. Kitas ofisas 428 Centre St., Jamaica Plain, Mass. Telephone: Jamaica 1831 W ir Cambridge 1235 J.

Labai Puikus RESTORANAS! Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami. J. Mathus, 344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius. H. S. Stone O.D. Akiu Specialistas. 399a Broadway, Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Nusipirk Mosties. TAI BUSI GRAZUS! Jā išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gul ištepk veidā mosėia per kelis vakarus, o padarys veidā tyru ir skaisėiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba žakus ir praėlina visokius spuogus nuo veido. Kaina dešutės 50 c. ir \$1. Pinigus gali aięti ir stampomis. J. RIMKUS, P. O. BOX 36, Holbrook, Mass.

PILIEČIAI. Commonwealth of Massachusetts atidarė valstijos masuose ofisā delei specialio patarnavimo ateiviams. Massachusetts Ateivių biuras aprūpina dykai, informacijomis, patarimais ir vedime užsienyje gimusių, kuriems stoka pažinime anglų kalbos, įstatymų ir papročių šios šalies tankiausia pasekmė būna visokių prigavyėčių. Jeigu jūs buvute auka kokių nors šelmų, tai nieko nelaukiant kreipkitės prie Ateivių biuro ir gausite dykai teisingā patarimą ir kuris labai daug jums pagelbės. Valstija pageidauja, kad jos užsienyje gimusieji gyventojai užsilygondėtu visose gyvenimo sąlygose. Štai delko yra uždėtas Ateivių biuras. Kompetentiški lietuviai perkalbėtojai patarnaus tiems, kurie nesukalba angliškai. Atsišauk ypatingai arba rašykite, kad ir lietuviškai jei tas jums geriau j Massachusetts Bureau of Immigration Room 109, State House, Boston

Dr. George P. Ross NO PLATES REQUIRED DENTISTAS. Traukia dantis be skausmo. Lengvais išmokėjimais. 455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina. Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom. So. Boston Custom Tailors, K. Plioplis, A. Samokaitis sav. 278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SUTOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA JUOZO KAZIUKONIO. Užlaikau geriaušius barberius, pridabo švara, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori. Turiu švaria pirmos klesos pirėti ir galima išsimaudyti. 224 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarėaiu perskaityti šitā apskelbimā kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriauėių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijū ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbā gvarantuojau. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, priemomoms kainoms. Taipgi mokiniu kriauėius dirbti. Kurie norite išmolti tikro petrino iškirpimo galite atsišaukti per laiskā arba ypatingai. Platemųjų žinių gautie kreipkitės šiuo adresu: Petras Valiulis, 42 1/2 Haverhill st., Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605 LIETUVIŠKAS Advokatas WILLIAM F. J. HOWARD Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliauskas 315 W. Broadway SO. BOSTON, MASS.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška APTIEKA Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vietinatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių gali gaut kokios tik pasaulj yra vartojamos. Galit reikalaut perlaiskus, o aš prisiūsiu per express. K. ŠIDLUKSAS Apteikorius ir Savitinkas 226 Broadway, kampas C Street, SOUTH BOSTON, MASS. Telephone South Boston 2104 ir 2103

Vietos žinios.

TMD. 81 KP.
SUSIRINKIMAS.

Rugp. 16 d. buvo 81 kuop. susirinkimas, kurin pribuvo keliolika narių. Susirinkimo pirm. buvo V. Račkauskas, o sekretorium Ad. Mockevičius.

Protokolą perskaičius priimtą. Svarstyti dalykai iš protokolo.

1) Iškolektavimas pinigų iš senojo kasieriaus.

A. Mockevičius pranešė, kad senasis kasierius jau \$10.00 sugražino, bet kitų pinigų negali iš jo išgauti, nors jis visada prižada atiduoti. Jis pataria pinigų iškolektuoti su pagalba advokato, o ne ir teismo.

Susirinkimas išrinko du žmones iškolektuoti iš senojo kasieriaus pinigų.

Išduota raportai iš N. Angl. TMD. Apskričio suvažiavimo.

Pasakoja J. Strimaitis. Jis sako, kad susivažiavimas buvęs gana senai ir dabar jam raportą išduoti esą sunku. Jis trumpai papasakojo, apie apskričio gyvymą ir patarė pasirūpinti apsimokėti į Apskričio kasą, o tuomet apskritys galėsias daugiau veikti.

Ad. Mockevičius. Apskričio organizatorius praneša, kad rugp. 18 d. TMD. N. A. Apskr. pikninkas ir kad visi nariai važiutų.

3) Raportas iš TMD. seimo.

J. Strimaitis pasakoja apie TMD. Seimą Philadelphijoje, Pa. Jis pasakė trumpai, kad Seimas nepadarė nei vieno gaivinancio organizaciją nutarimo, kad buvo politikuojama. Net nurodė, kad tokį susirinkimėlį, kaip TMD. seimas negalima vadinti seimu, nes ištikro jis tokiu nei neišrodė ir nebuvo. Tai buvęs ne TM. D. narių susirinkimas, bet kokių tai posunių, kuriems labas organizacijos nieko neapėjo.

Jo patarimu nutarta reikalauti, kad prezidento g. Dr. A. Zimanto, raportas seimui but atspausdintas ir 2) kad sekretoriaus raportas butų taip-gi atspausdintas.

4) Pranešus, kad dabar mes neturime sekretoriaus ir net pirmininko, tai nutarta:

1) Kad gerb. Dr. A. Zimantas savo rezignaciją atsiimtų ir užimtų pirmininko vietą.

2) Kad gerb. prezidentas Dr. A. Zimantas, paskirtų tuojau sekretorių ir knygų iš visai naujų narių. Knygių galėtų palikti M. Damijonaitis kitiems dviem metams, o sekretorium ką kitą. Tik darbštų, kad marinamą organizaciją pakeltų, o ne marintų.

Išgirdus, kad dar lig šiol nėra prirengta spaudon jokios knygelės, nariai nutarė:

Kad C. V. tuojau pasirūpintų išleisti knygų, nes ki-

taip organizacija gali žuti, nes ir dabar pas narius nemaža esama nepasitenkinimo. Esą taip-gi tuli kalbėtojai atsiskaką kalbėti, nes girdi jiems jau net nesmagu esą aiškinti žmonėms, nes tiek kartų jie apvilti.

5) Kalbėtasi apie p. Pr. Butkaus pasiūlimą imti iš Spaudos D-jos knygą "Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje". Didžiuma gal buvo priešinga, bet tarimo galutinai nepadaryta. Tik buvo aišku vienas dalykas:

Kad jeigu ir imti knygą "Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje", tai tik tuomet, jeigu jau šiemet negalima būtų išleisti savo knygų ligi rudens, o jeigu galima išleisti, tai jau savo leisti. J. Strimaitis pranešė, kad TMD. turi išleidimui knygų, Šerno raštų, tai galės ir jau tuomet neverta svetimų leidinių pirkti.

Aptarus tuos dalykus, dar kalbėtasi ir apie važiavimą į N. Angl. Apskričio išvažiavimą. J. Dainis.

RAŠO IŠ FRANCIJOS L. STASIULIS.

A. Mockevičius gavo iš Francijos nuo kareivio L. Stasiulio sekančio turinio laiškelį:

"Brangus tautietė: — Linkiu viso labo. Prašau parašyti ar G. Š. išėjo kariuomenėn. Jeigu tebēr, tai duok jam gerų dienų nuo

manęs. Taip-pat Mockams ir "Gabijai". Pranešk, kad aš linksmas gyvuoju. Spaudžiu dešinę, Leonas Stasiulis."

Ponas G. Š. yra kol kas dar ne kariuomenėj. Draugai bostoniečiai siunčia taip-gi gerų linkėjimų ir linki kuogeriausio pasisekimo savo neužmirštamam draugui Leonui.

MILŽINIŠKOS PRAKALBOS.

Simano Daukanto vardo lietuvių mokslo d-ja, kuri užlaiko tuo vardu mokyklą mažiems vaikams vasaros metu (vakacijomis) ir žada rudens ir žiemos metu turėti mažiems pamokas lietuvių kalboje subatomis, o suaugusiems kitais vakarais, dabar rengia milžiniškas prakalbas, į kurias bus pakviesti rimčiausi kalbėtojai.

Taigi Simano Daukanto vardo mokyklos komitetas (board of education) rugpiučio (August) 25 d., 1918 m., 7:30 v. vakare, Lietuvių salėje, kampas E ir Silver g-vių, rengia tas įdomias ir tėvams, kaip ir vaikams skiriamas prakalbas. Bus galima kiekvienam lietuviui kas nors gero išgirsti. Kalbėtojai bus nuo visų srovių visokių pažvalgų, kuriems tik rupi savo tautos kultūrinis pakilimas.

Mokyklos Komitetas.

AMERIKOS LIETUVIŲ CENTRALINIO SKY- RIAUS SUSIRINKIMAS.

Šis susirinkimas bus gana svarbus. Jis įvyks rugp. 22 d., vakare 7:30 v. Lietuvių svetainėje. Visi malonėkite pributi ir atsiveskite naujų narių. Mezliavos atsidėjimas užims svarbiausią mūsų atlikto darbo vietą. Bukite visi lietuviai susirinkime.

A. Matulis.

ALT. SANDAROS 7-tos KP. SUSIRINKIMAS.

Susirinkimas bus rugp. 21 d., 8 v. vak. Malonėkite visi nariai susirinkti, nes turėsime daug svarbių dalykų aptarti. Reikės kalbėtis apie N. Angl. apskričio susivažiavimą ir kitus N. A. Apskričio reikalus, kaip ir organizacijos.

V. J. Račkauskas.

29 METINIS BALIUS.

Rengia S. L. Šv. Kazimiero dr-ja 2 d. Rugsėjo, 1918, Labor Day, Lietuvių Svetainėj, kampas E ir Silver sts., So. Boston, Mass. Prasidės 2-rą val. po pietų.

Visi Tėvynainiai yra prašomi atsilankyti ant šio didžiausio ir puikiausio baliiaus. Galėsite smagiai laiką praleisti. Bus puiki muzika. Kaina tikietų: Vyrams 50 c., moterims 25 c.

Kviečia Komitetas.

Dideles Prakalbos!

Rengia Choras šv. Traices

25 d. Rugpiučio, 1918 m.

BAŽNYTINEJ SALEJ,

428 Broadway, So. Boston, Mass.

Pradžia 7 val. vakare.

Kalbes Jo Mylista Vyskupas ir J. Kawaliauskas.

DEKLAMUOS PONIA KAVALIAUSKIENE, KAZYS VIŠNIAUSKAS, ONA VIŠNIAUSKIUTE IR DAINUOS CHORAS GRAZIŲ DAINELIŲ.

Nepamirškite, kad nauja parapija Lietuvių Tautos Katalikų Bažnyčios rupinasi supažindinti So. Bostono ir apielinkės Lietuvius su josios mieriu ir josios principais.

Todel nepamirški seni ir jauni, vaikinai ir panelės, atsilankyti į šį gražų susirinkimą.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS

—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—
Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.

Užsakymus ir piningus reikia siųsti sekančiu adresu:

A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

DAINOS.

Naujai išėjo mišriam balsam, chorui arba kvartetui, Miko Petrausko dainos —IV Sasiuvinys; telpa 10 dainų. Kaina sasiuvinio 25 c. Už 5 dol. duodasi 25 knygtės.

I ir III Sasiuviniai visai nėra, — išparduoti. "Aras" kvartetas — 40 c. kopija. 20 kopijų už 3 dol. "Girių Karalius" spaudoje. Viena kopija už 2 dol. Kas prisunčia dabar 2 dol., tas gauna prie to ir "Kankles".

V Sasiuvinys dainų jau atspausdintas, — tai duettai, tinka bile balsam. Viso telpa 34 dainos. Kaina 50 c. Už 5 dol. duodama 12 knygučių.

Rašyk:

MIKAS PETRAUSKAS

769 Broadway,

So. Boston, Mass.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS

Issued by the

UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakyla vienu centu brangiau. Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačose (post office). Nueikite į pačą ar banką ir klauskite pirkti

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigų ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiais. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM ST.,

BOSTON, MASS.

JEIGU JŪS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,
Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorą.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvasmas mašinas.

Čevėrykų nupiginimas: || Vertės \$3.50 už \$1.95
Vertės \$5.00 už \$2.95 || Vertės \$2.50 už \$1.34.

Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN

377 BROADWAY,

SO. BOSTON, MASS.

Garsinkites "Sandaroje"